

TÜRKİYE’NİN KÜRESEL REKABET DÜZEYİ:

DÜNYA EKONOMİK FORUMU KÜRESEL REKABET RAPORUNA GÖRE BİR DEĞERLENDİRME

Yazanlar

**Prof. Dr. Füsun Ulengin
Yrd. Doç. Dr. Şule Önsel
Selçuk Karaata**

Editörler

**Funda Kalemci
Ülkem Genç Yaman**

Kasım 2009

Türkiye'nin Küresel Rekabet Düzeyi:

Dünya Ekonomik Forumu Küresel Rekabet Raporuna Göre Bir Değerlendirme

Prof. Dr. Füsun Ulengin

Yrd. Doç. Dr. Şule Önsel

Selçuk Karaata

1. Basım: Kasım 2009, İstanbul

(500 adet)

© 2009, REF-SEDEFED

Her hakkı saklıdır. TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu REF ve Sektörel Dernekler Federasyonu SEDEFED'in ismi belirtilerek alıntı yapılabilir

TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu REF

Sabancı Üniversitesi Yönetim Bilimleri Fakültesi Binası

Orhanlı, Tuzla 34956 İstanbul

Tel: 0216 483 9710

Faks: 216 483 9715

e-posta: ref@sabanciuniv.edu

www.ref.sabanciuniv.edu

Sektörel Dernekler Federasyonu SEDEFED

Barbaros Bulvarı 24/2 Balmumcu Beşiktaş İstanbul 34349

Tel: 0212 211 49 45

Faks: 0212 211 49 46

e-posta: sedefed@sedefed.org

www.sedefed.org

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	4
YAZARLARIN ÖZGEÇMİŞLERİ.....	5
ANA BULGULAR.....	8
GİRİŞ.....	10
BÖLÜM 1: Rekabetçiliğin Tanımı ve WEF Tarafından Geliştirilen Küresel Rekabetçilik Endeksi	
1.1 Küresel Rekabetçilik Endeksinin Bileşenleri.....	14
1.2 Küresel Rekabetçilik Endeksi – KRE (GCI).....	15
1.3 Küresel Rekabetçilik Endeksi ve Ülke Sıralamaları.....	21
BÖLÜM 2: WEF 2009-2010 Küresel Rekabetçilik Raporu Çerçevesinde Türkiye Değerlendirmesi	
2.1 Genel Değerlendirme.....	22
2.2 Türkiye'nin İçinde Bulunduğu Grup Ülkeleri ile Kıyaslanması.....	24
2.2.1 2007-2010 Döneminde Gelişme Gösteren Ülkelerle Kıyaslama.....	25
2.2.2 AB ve BRIC Ülkeleri Karşısında Türkiye'nin Konumu.....	31
2.2.3 AB12, AB27 ve Türkiye'nin Karşılaştırılması.....	37
2.3 Rekabet Üstünlüğü Yaratmada Etkin Beş Bileşen Açısından Türkiye'nin Konumu.....	38
BÖLÜM 3 Genel Sonuç ve Öneriler.....	45
BÖLÜM 4 Türkiye'nin Odaklanması gereken konular.....	47
EKLER.....	50
Ek 1 WEF Tarafından Ülkelerin Gruplandırılması.....	50
Ek 2 Detaylı Küresel Rekabet Endeksi Türkiye 2009–2010.....	52
KISALTMALAR.....	55
REF HAKKINDA.....	56
SEDEFED HAKKINDA	57
REFERANSLAR.....	58

ÖNSÖZ

Bilimsel analizler sonucu ortaya konan gerçekler, hem politika oluşturan kesimler, hem de iş dünyasının lider konumunda bulunan karar vericiler için olmazsa olmaz koşul ve bunun da ötesinde doğru karar verebilmek için yönetim kademesinde bulunan karar vericilerin sahip olması gereken bir haktır. Türkiye'nin karar vericilerinin de bağımsız organizasyonlar tarafından üretilmiş, bilimsel altyapısı olan, evrensel düzeyde kabul görmüş kanaat önderlerince kabul edilmiş kurumlar tarafından hazırlanan analizlere ihtiyacı, Türkiye'nin rekabet gücü alanında geleceğine dair stratejik yaklaşımı için kaçınılmaz konumdadır. Bu ihtiyaçtan yola çıkarak, biz de bu çalışmamızda Türkiye'nin dünyada belirli ülkelerle rekabetçilik alanında karşılaştırmalı durumunu ortaya koymak, böylece Türkiye'nin rekabet gücü bağlamında performansını irdelemek istedik. Dünya Ekonomik Forumu'nun (World Economic Forum-WEF) 2009 ve 2010 yılları için yayımladığı Küresel Rekabetçilik Raporu ve aynı metotla geçmiş yıllarda yayımladığı raporlar araştırmamızda ana girdi oldu.

Bugünün zorlu ekonomik koşulları, kısa vadeli ve aciliyeti olan hususların mutlaka çözüm gerektirdiğini, bununla birlikte sorunların çözümünün yanında rekabet gücüne dair bileşenler için uzun vadeli bakışın da kaybedilmemesi gerektiğini hatırlatmaktadır. Rekabetçi ekonomiler, toplumları için mevcut ve geleceğe dair refahın üzerine inşa edilecek olan ve refah artışı için de üretkenlik artışına yol açacak olan rekabet gücünün gerek duyduğu unsurlara ihtiyaç duyarlar. Dünya Ekonomik Forumu'nun raporları da, ülkelerin rekabet gücü alanında karşı karşıya kaldıkları güçlüklerin hangi kalemlerden oluştuğuna, yanı sıra karşılaştırmalı üstünlüklerinin neler olduğuna dair çeşitli göstergeleri barındırır. Böylece bu göstergeler, ülkelerin karar verici yapılarının ilgili ülkenin rekabet gücü artışında atması gereken adımların neler olduğunu ortaya koyma becerisine kavuşturur.

Özetle hedefimiz, Türkiye'nin rekabet gücü yüksek bir ekonomi olabilmesi yolunda Dünya Ekonomik Forumu tarafından yapılan değerlendirmeleri gündeme taşımak, bunun da ötesinde Türkiye bakış açısıyla yapılmış bir araştırmayla rekabet gücümüzü anlamaya katkıda bulunmaktır. Niyetimiz, bu yıl beşincisini gerçekleştirdiğimiz Rekabet Kongresini takip edecek diğer Kongrelerimizde bu analizi tekrarlamak, rekabetçilik gibi son derece dinamik olan bu süreci Türkiye için karşılaştırmalı şekilde analiz etmeye devam etmektir. Böylece sağlıklı verilerle konumumuzu belirlemek, gitmemiz gereken noktaya sürekli ışık tutmak hedeflenmektedir.

Raporun yazımında ve bu hale getirilmesinde katkıda bulunan arkadaşlarımıza sonsuz teşekkürü bir borç biliriz. Okuyucularımız için yararlı bir çalışma olmasını diliyoruz.

Prof. Dr. Dilek Çetindamar

Çetin Nuhoğlu

REF Direktörü

SEDEFED Yönetim Kurulu Başkanı

YAZARLARIN ÖZGEÇMİŞLERİ

Prof. Dr. Füsün Ülengin / Doğuş Üniversitesi

1983'de İTÜ İşletme Mühendisliğı Bölümü'nden lisans, 1985'de Boğaziçi Üniversitesi Endüstri Mühendisliğı Programından yüksek lisans derecelerini almıştır. 1987–1989 yılları arasında Waterloo Üniversitesi Management Science bölümü'nde doktora çalışmaları yapmıştır. 1989 yılında İTÜ İşletme Mühendisliğı programlarında doktora çalışmalarını tamamlamıştır. 1989–1990 yıllarında Birmingham Üniversitesi Production Engineering Bölümü'nde doktora sonrası çalışmalar yapmıştır. 1990'da yardımcı doçent, 1992'de doçent ve 1999'da profesör ünvanlarını almıştır. 1996–1998 yılları arasında İTÜ İşletme Fakültesi Dekan Yardımcılığı, 2002–2004 yılları arasında da İTÜ İşletme Fakültesi Dekanlığı yapmıştır. 2005 yılında İTÜ İşletme Fakültesi'nden emekli olan Ülengin, halen Doğuş Üniversitesi Endüstri Mühendisliğı Bölümü'nde çalışmakta olup ve söz konusu üniversitede 2006'dan bu yana Bölüm Başkanlığı görevini, 2008 den itibaren de Mühendislik Fakültesi Dekanlığı görevlerini sürdürmektedir.

Temel ilgi alanları, lojistik ve ulaştırma, karar verme ve uluslararası rekabettir. European Journal of Operational Research, Omega, Transportation Research E ve benzeri bilimsel dergilerde yayınlanmış çok sayıda bilimsel yayını mevcuttur. Journal of Transport Policy Uluslar arası Yayın Kurulu üyesidir. Computers, Environment and Urban Systems, Journal of Transport Policy, European Journal of Operations Research (EJOR), Omega, Applied Mathematical Modelling ve International Journal of Information Systems and Social Change (IJSSC) isimli uluslar arası dergilerde hakemlik yapmaktadır.

2004 World Conference of of Transportation Research Society tarafından düzenlenen 10. Dünya Ulaştırma Konferansı'nın Program komitesi Başkanı, 8. IFAC Symposium on Computational Economics & Financial and Industrial System (CEFIS) (2007) Ulusal Organizasyon Komitesi Başkanı, Odysseus Logistics Workshop (2009) Eşbaşkanlığı ve Program Komitesi Başkanlığını gerçekleştirmiştir. 2008 den bu yana World Conference on Transport Research Society (WCTRS) Uluslararası Bilim Kurulu Başkan Yardımcılığı görevini sürdürmektedir.

Yrd. Doç. Şule Önsel / Doğu Üniversitesi

1971 yılında İstanbul'da doğdu. 1993 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Endüstri Mühendisliği Bölümü'nü bitirdikten sonra yüksek lisans ve doktora derecelerini yine aynı üniversitenin Fen Bilimleri Enstitüsü, Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı'ndan aldı. 1996-2005 yılları arasında İTÜ İşletme Fakültesi Endüstri Mühendisliği Bölümü'nde önce araştırma görevlisi, daha sonra yardımcı doçent olarak çalıştı. 2005 Eylül'ünden itibaren Doğu Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Endüstri Mühendisliği'nde yardımcı doçent olarak çalışmakta ve Mühendislik Fakültesi Dekan Yardımcılığı görevini sürdürmektedir.

Eurasian and East Meditteranean Institute of Transport and Logistics Society, Institute for Operations Research and Management Science, Yöneylem Araştırması Derneği, World Conference on Transport Research Society ve International Society on Multiple Criteria Decision Making bilimsel derneklerine üye olan Önsel, çeşitli ulusal ve uluslararası kongrelerin düzenlenmesine katkıda bulunmuştur ve halen World Conference on Transport Research Society'nin "Transport in Developing Countries" Grup Başkan Yardımcılığını yapmaktadır.

Önsel'in European Journal of Operational Research, Socio-Economic Planning Science, Transportation Research gibi dergilerde çıkan makaleleri arasında "A New Perspective on the Competitiveness of Nations", "A Power-Based Measurement Approach to Specify Macroeconomic Competitiveness of Countries", "A Dynamic Approach to Scenario Analysis: The Case of Turkey's Inflation Estimation" ve "A problem-structuring model for analyzing transportation–environment relationships" sayılabilir.

Selçuk Karata

Yıldız Teknik Üniversitesi Makina Mühendisliği eğitiminin ardından ilk lisansüstü çalışması için İstanbul Üniversitesi İşletme İktisadi Enstitüsü'nde Genel İşletme programına katıldı. New York Üniversitesi'nde finans piyasalarına ilişkin katıldığı sertifika programının ardından, European Society for Science and Technology programı bünyesinde İstanbul Teknik Üniversitesi ve İsveç Linköping Üniversitelerinde Bilim, Teknoloji ve Toplum konulu yüksek lisans programını tamamladı.

1991–2005 yılları arasında Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.'de Kurumsal Pazarlama ve Genel Sekreterlik'te görev yaptı. Bu arada Avrupa Birliği Kısa Dönem Uzmanı olarak Avrupa Birliği İş Geliştirme Programı için KOBİ Eylem Planı adlı çalışmanın iki yazarından biri olarak görev yaptı. Yapı Kredi'de Genel Müdür Ofisi'nde Bölüm Yönetmeni görevinin ardından 01.09.2005 itibariyle TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu'nda göreve başladı.

Ulusal İnovasyon Girişimi Proje Koordinatörlüğü ve Direktör Yardımcılığı görevlerini üstlenen Karaata'nın ilgi alanları; yenilik-inovasyon, KOBİ'ler, endüstriyel dinamikler, yenilenebilir enerji kaynakları olarak sayılabilir. Bu alanlarda Avrupa Birliği ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı kapsamında uzman olarak rapor yazımlarında görev üstlenmektedir.

ANA BULGULAR

Bu bölüm bir bakıma yönetici özeti yerine geçmesi amacıyla kurgulanmıştır. Bölüm, rapordan ana bulgular hakkında özet bilgi vermeyi hedeflemektedir. Sağlıklı ve bütünsel bir analiz yapabilmek için ise raporun tümünün okunmasını salık vermekteyiz.

1. **Türkiye**, Dünya Ekonomik Forumu’nun 2005 raporunda 71. sırada iken **2007–2008 Küresel Rekabet Endeksi sıralamasında 53.sıraya yükselmiştir**. Türkiye’nin toplamda 18 basamak yükselerek bu noktaya gelmesi önemli bir başarı olarak görülmektedir. Bu performansın elde edilmesinde 2001 yılında yaşanan ekonomik krizin ardından uygulamaya geçen Güçlü Ekonomiye Geçiş Programının ve getirdiği reformların olduğu düşünülmektedir.
2. 2008–2009 döneminde ise Türkiye, Küresel Rekabet Endeksi (KRE) sıralamasında 10 basamak gerilemiştir.
3. Türkiye 2009-2010’da 2 basamak yükselmiş; 133 ülke arasında 61. sırada yer almıştır. Ancak, Estonya, Çin Tayvanı ve Slovakya bir üst sınıfa geçerek, inovasyon odaklı ekonomiler kabul edilen 3. grup ülkelere geçme başarısını göstermiş, Türkiye ise 2.den 3.’e geçiş ülkeleri arasındaki yerini korumuştur.
4. 2009–2010 raporunda analiz edilen 133 ülkenin verileri ile Türkiye’nin verileri arasında bir karşılaştırma yapılmıştır. 133 ülkenin ortalama değerleri ile karşılaştırma yapıldığında, Türkiye’nin toplam KRE’yi oluşturan 12 bileşenden 5’inde ortalamanın altında bir değere sahip olduğu görülüyor. Bu bileşenler; “Kurumsal Yapı”, “Yüksek Öğretim” , “İşbaşında Eğitim”, “Emek Piyasalarının Etkinliği”, “Finansal Piyasaların Gelişmişliği” ve “İnovasyon”dur.
 - a. Ortalamanın üstünde olunan tek bileşen “Pazar Büyüklüğü”dür.
5. Türkiye, 2. ile 3. grup arasında bulunan geçiş ülkeleri kategorisindedir.
 - a. Bu grupta bulunan ülkelerin değerlerinin ortalamaları alındığında “Pazar Büyüklüğü” ve “İş Dünyasının Gelişmişliği” düzeyi dışında tüm bileşenlerde ortalamanın altında kalmaktadır. .
6. Türkiye; Estonya, Slovakya, Meksika, Romanya ve Polonya ile karşılaştırılmıştır. İlk 4 ülke, bir önceki döneme ait raporda bulunan değerler dikkate alındığında önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Polonya, 2008–2009 ve 2009–2010 dönemlerini barındıran raporlarda Türkiye ile aynı kategoride olan geçiş ülkelerinden biridir.
7. Türkiye, bu ülkelerden “Mülkiyet Hakları”, “Özel Sektör Kuruluşları”, “Hesap Verebilirlik”, “Sağlık ve Temel Eğitim”, “Eğitime Dair Niceliksel Performans”, “İşbaşında Eğitim”, “Emek Piyasalarının Etkinliği”, “Esneklik”, “İşgücünün Kapasitesinin Etkin Biçimde Kullanımı”, “Finansal Piyasaların Gelişmişliği” ile “Güven” konularında daha geride bir konuma sahiptir.

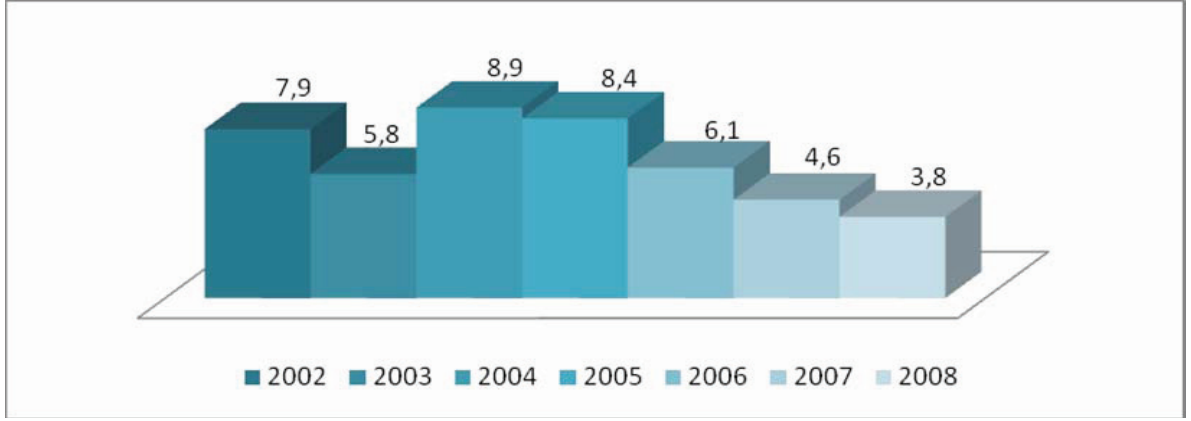
-
8. Polonya; “Ürün Piyasalarının Etkinliği”, “İş Dünyasının Gelişmişlik Düzeyi” gibi bileşenlerde yükselmekte, Türkiye ise azalan bir performans sergilemektedir.
 9. Türkiye 2009–2010 raporuna göre “Pazar Büyüklüğünde” 46. sıradan 26. sıraya yükselmiştir.
 10. Türkiye, 2008–2009 ve 2009–2010 verilerine göre “Pazar Büyüklüğü”, “Emek Piyasalarının Etkinliği”, “İnovasyon” konularında BRIC ülkelerinin gerisine düşmüştür.
 11. Türkiye, 2005 yılındaki düşük rekabetçilik düzeyine rağmen gelişim göstermiş, Rusya Federasyonu, Çin, Romanya ve İtalya kümesi içerisinde ATAĞA GEÇEN ülkeler sınıfında yer almıştır. Ancak son 2 yıl verilerine göre gerilediği görölmektedir.
 12. Türkiye’nin son 3 yılda gerilediği “Kurumsal Yapı”, “İnovasyon”, “Ürün Piyasalarının Etkinliği” bileşenlerinde yeni hamleler yapması gerektiği görölmektedir.

GİRİŞ

Giderek küreselleşen dünyamızda uluslararası düzeyde rekabet edebilmek, gerek gelişmiş gerekse de gelişmekte olan ülkeler açısından büyük önem taşımaktadır. Politika yapıcılar için genel olarak en önemli konular; ekonomiyi rekabet edebilir koşullara getirebilmek ve küresel risklerle sağduyulu ve akılcı bir yaklaşımla başa çıkabilmektir. Ülkelerin uluslararası rekabet düzeyinin anlaşılır ve ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmesi politika yapıcıların ve devlet kurumlarının üst düzey yöneticilerinin karar verme süreçlerinde, politikaların belirlenmesi sırasında diğer ülkelerle kıyaslama olanağı sağlamak, ülkenin performans düzeyinin zaman içerisindeki gelişimini izlemek ve salt şirketlerin değil ülkelerin de dünya pazarında nasıl rekabet ettiklerini analiz etmek konularında yol gösterici bir rol oynayacaktır. Bu çalışmada temel amaç; Türkiye'nin rekabet gücü yüksek bir ekonomi olabilmesi yolunda Dünya Ekonomik Forumu tarafından yapılan değerlendirmeleri gündeme taşımak, bunun da ötesinde Türkiye bakış açısıyla yapılmış bir araştırmayla rekabet gücümüzü anlamaya katkıda bulunmaktır.

Türkiye dünyanın en büyük pazarlarından biridir. 74 milyonluk nüfusunun %40'ı 22 yaşın altındadır. Aynı zamanda kent nüfusu açısından da (yaklaşık 50 milyon) dünyanın en büyük 13. kentidir. Bu bilgilerden hareketle ülkenin genç ve dinamik bir demografik yapısı olduğu ortaya çıkmaktadır. Türkiye'nin yatırım açısından uluslararası imajı genellikle, gerek iş gerekse de ihracat temelli olarak sunduğu çok geniş pazar olanakları ile şekillendirilmiştir.

Türkiye; 1975'den 2005'e kadar olan dönem içerisinde "yabancı sermaye/GSMH" oranı açısından en büyük artışlardan birine sahip olmuş ve dönem sonunda %61'lik bir düzeye ulaşmıştır. Özellikle son 10 yıllık dönem içerisinde Türkiye'nin dış ticareti, yılda yaklaşık %20 gibi yüksek bir büyümeye şahit olmuştur. 2001 krizini takip eden 2002–2006 döneminde %7,2 'lik yıllık büyüme hızı ile OECD ülkeleri arasında en büyük ortalama büyüme hızına ulaşmıştır (Şekil 1). Söz konusu dönemde Türkiye tüm uluslararası kuruluşlar tarafından da kabul edilen, etkin ve uzun soluklu yapısal reformlar gerçekleştirmiştir. Bu reformlar nedeni ile AB Türkiye ile tam üyelik müzakerelerine başlamış ve IMF, Türkiye'yi bir başarı öyküsü olarak göstermiştir. 2007 Dünya Ticaret Örgütü (WTO) verilerine göre, Türkiye ihracat büyümesi açısından dünyada beşinci olmuş, 2001–2007 döneminde Türkiye'nin ihracatı üç kattan fazla artmış ve 2007 de 100 milyar dolara ulaşmıştır (TÜİK, 2007). Yine bu dönemde Türkiye'nin ithalatı da etkileyici bir hızla büyümüştür.

Şekil 1: GSMH Artışı, 2002–2008 (%)

(Kaynak: World Development Indicators database, April 2009)

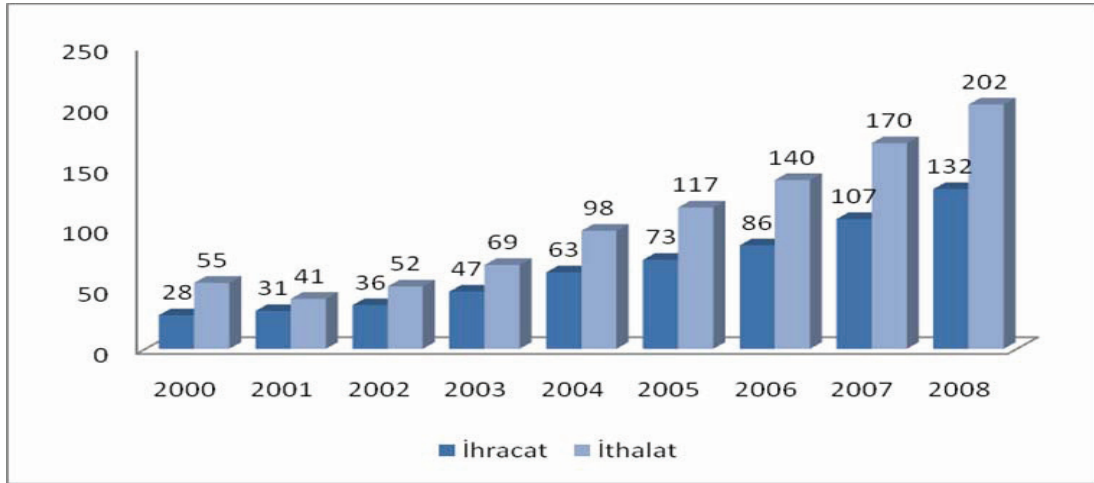
Türkiye'nin 2002'de başlayıp 2006 yılına kadar devam eden hızlı büyüme dönemi 2007'den itibaren giderek hız kesmeye başlamıştır. Bu yavaşlamanın sebepleri arasında en önemlisi büyümeyi finanse edecek iç tasarrufların yetersizliği ve bu yetersizliği aşmak için dış kaynak kullanımında sınırlara gelinmesidir. Türkiye'nin dış ticaret açığı hızlanarak artmış ve finanse edilmesi gereken dış açık; milli gelirin %5'ini aşıp %8'e yaklaşmaya başlamıştır. Bu gelişmelere paralel olarak işsizlik de yükselmeye başlamıştır. Bu genel olumsuz ortama karşı kamu maliyesi sağlıklı kalmaya devam etmiş, bütçe açığı kabul edilebilir düzeylerde tutulabilmiştir. Bu görece başarıda yapılan özelleştirmeler gibi bir seferlik gelir getiren operasyonların etkisi büyüktür. Ancak kamu maliyesinde görülen iyileşme kalıcı kaynaklara bağlanmamıştır.

Bu ortamdaki bir Türkiye, 2008 yılında ABD'de finans sektöründe başlayıp reel sektöre yayılan ve daha sonra da tüm dünyayı etkisine alan ekonomik krizle yüz yüze kalmış ve iki açıdan önemli ölçüde etkilenmiştir. 2009 yılında Türkiye ekonomisi küresel finansal krizin etkisi altında kalmış ve bütçe açığı 2009'un ilk yarısında 23,2 milyar TL'ye çıkmıştır ki, bu değer bir evvelki yılın bütçe açığının 13 katıdır. Öncelikle dünyada yaşanan kriz, Türkiye'nin büyümesinde itici rolü olan yabancı sermayenin gelişini önemli ölçüde azaltmıştır. Bu azalış; iç talebi sınırlamaya başlamıştır. Bununla eş zamanda Türkiye'nin ihracat pazarı olan gelişmiş ülkelerde daralma başlamış ve Türkiye'nin ihracatı hızla azalmaya başlamıştır. İhracatın azalması ile birlikte ihracat yapan sektörlerde daralma başlamıştır. İç talebin de azalmasıyla birlikte genel olarak bütün sektörler daralmaya başlamış ve işsizlik hızla yükselişe geçmiştir. 2009 yılı Temmuz ayında, 2008 yılının aynı ayına göre ihracat %28,3 azalmıştır (TÜİK, 2009).

Dış ticaret verileri irdelendiğinde ithalatta benzer bir yapı olduğu ve genellikle hammadde ve endüstriyel mallar üzerine yoğunlaştığı gözlemlenebilmektedir. Ancak 2009 yılında gerek ithalat gerekse de ihracatta bir gerileme olduğu saptanabilmektedir (Şekil 2). Bu gelişmeler sırasında Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası dünyadaki genel para politikasıyla uyumlu olarak faiz oranlarını aşağıya çekmiştir. Faiz oranlarındaki hızlı düşüş, iç talebi canlandırmayı başaramamıştır. 2009 ilk çeyreğinde milli gelirden %14'e yaklaşan daralma gerçekleşmiş ve işsizlik %15'lere varmıştır. Üretimin azalması

ithalatı aşağıya çekmiş ve devam ettirilemez büyüklüğe ulaşan dış ticaret açığı azalmıştır. Bu şekilde Türkiye ekonomisi daha düşük bir milli gelir, daha yüksek işsizlik ve azalmış dış açık ile yeni bir dengeye yerleşmiştir.

Bu gelişmeler sırasında hem bir seçim yaşanması hem de dünyada başlayan krizle daralan ekonomiyi genişletici maliye politikaları ile toparlamaya çalışmak kamu maliyesini bozmuş, bütçe açığı artmış, kamu kesiminin borçlanma gereksinimi yükselmiştir. Bu gelişme ülke ekonomisindeki sınırlı fonların kamu tarafından emilmesine ve özel sektöre yeterince fon kalmamasına yol açmıştır. Fakat özel sektörde kredi talebinin canlı olmaması kamu maliyesindeki bozulmanın etkilerini hafifletmiştir.

Şekil 2: Dış Ticaret (milyar \$) Kaynak: www.tuik.gov.tr

BÖLÜM 1

Rekabetçiliğin Tanımı ve Dünya Ekonomik Forumu Tarafından Geliştirilen Küresel Rekabetçilik Endeksi

Rekabetçilik bir ülkenin verimlilik düzeyini belirleyen kurumların, politikaların ve ilgili unsurların bütünü şeklinde tanımlanabilir. Verimlilik düzeyi ise bir ekonominin kazanabileceği sürdürülebilir refah düzeyini etkiler. Bir diğer ifadeyle, rekabetçilik düzeyi yüksek olan ekonomilerin vatandaşlarına daha yüksek düzeyde gelir sağlayabilme imkanı söz konusudur. Verimlilik düzeyi aynı zamanda bir ekonomi içinde yatırımların geri dönüş oranlarını (rate of return) belirler. Geri dönüş oranlarının bir ekonominin büyüme oranını belirleyen ana unsurlardan olması nedeniyle, rekabetçi bir ekonomi orta ve uzun vadede daha yüksek hızda büyüme kaydedecektir.

Rekabetçiliğin çok sayıda ve karmaşık bir yapıda belirleyicileri olduğu bilinmektedir. Yüzlerce yıl boyunca ekonomistler ulusların refah düzeyini belirleyen etmenler üzerinde durmuştur. Adam Smith uzmanlaşma ve işbölümü üzerine odaklanmış; neoklasik ekonomistler fiziksel sermayeyi ve altyapıyı vurgulamış; son olarak da diğer mekanizmalara odaklanma artmış, bu mekanizmalar daha çok eğitim, teknolojik ilerleme (bir ülkenin teknolojiyi kendi içinde geliştirmesi veya dışarıdan alması), makroekonomik istikrar, iyi yönetim, kanunların uygulanabilmesi, şeffaf ve iyi işleyen kurumların varlığı; işletmelerin uzmanlaşmaları, talep, piyasa büyüklüğü ve diğerleri üzerine odaklanılmıştır.

Refah düzeyi bir ekonominin verimlilik düzeyi ile belirlenir. Verimlilik düzeyi ise bir ülkenin insan kaynağı, sermaye ve doğal kaynaklarıyla kişi başına ürettiği ürün ve hizmetlerin değeri ile ölçülür. Verimlilik, bir ülkenin fiyat düzeyi ile ölçülen ürün ve hizmetlerinin değerine olduğu kadar; bu ürün ve hizmetlerin üretim sürecinin etkinliğine de bağlıdır. Verimlilik yüksek ücret seviyelerini, güçlü bir para birimini ve sermaye yatırıma çekici düzeylerde getiriye destekler. Tüm bunların sonucu ise daha yüksek düzeyde yaşam standardı anlamını taşır. Bu nedenle rekabetçilik verimlilikle ölçülür.

Ülkeler arasında verimliliği (son olarak da refah düzeyini) etkileyen unsurların neler olduğunun belirlenmesi uzun yıllardır ekonomik araştırma disiplininin uğraş konularından biridir. Teorik modeller öncelikle ekonomik büyüme sürecinde sermaye birikimini irdelemiştir. Son yıllarda ise artan bir biçimde daha çok “bilgi” alanına odaklanma söz konusudur. Çok sayıda göstereyi barındıran veri grupları ile yapılan gözleme dayalı araştırmalar, verimliliği etkileyen unsurların etki düzeylerini test edebilme şansı tanımıştır. Bu etmenlerin sınıflandırılması durumunda önemli olanlar arasında; kurumların rolü, (institutions), ticarete ve yatırıma açıklığı, coğrafi konumu ve iş ortamının kalitesini, verimliliği ortaya koyan unsurlar bulunmaktadır. Ancak etmenler ve bu etmenlerin rolleri üzerinde genel bir mutabakat sağlanmış olsa da, tartışmalar halen devam etmektedir. Araştırma sonuçları, dikkate alınan ülkelerin kendi özel durumlarına göre değişkenliğin olabileceğini ortaya koymaktadır.

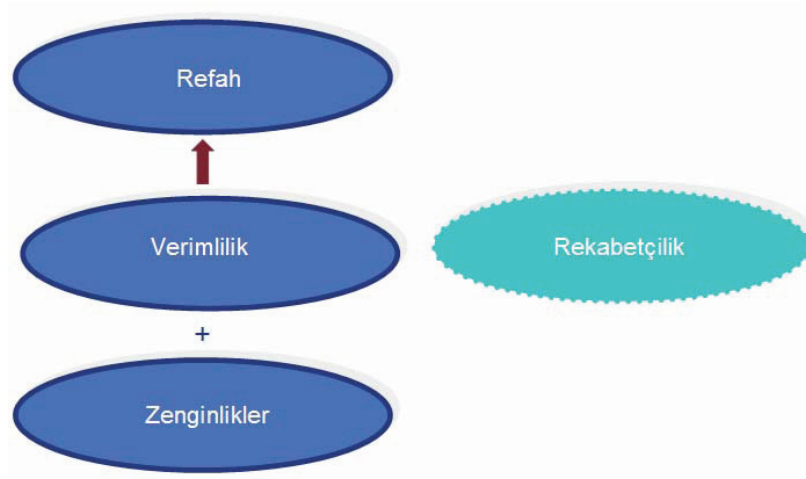
Gerek teori, gerekse de gözleme dayalı kanıtlar, rekabetçilik için çok sayıda kritik bileşen olduğunu ortaya koymaktadır. Dünya Ekonomik Forumu (WEF) tarafından geliştirilen yeni Küresel Rekabetçilik Endeksi-KRE (Global Competitiveness Index) çok sayıda parametreyi dikkate alarak ülkeler arasında bir sıralama yapmayı önermektedir. Buradaki asıl gaye, ülkelerin verimlilik düzeyini belirleyen etmenleri ortaya koyup, o ülkenin güçlü ve zayıf yanlarını ortaya koymak ve politika yapıcılara yol gösterebilmektir. Dünya Ekonomik Forumu ülkelerin kalkınmışlık düzeylerini üç kategoriye ayırmaktadır. Bu kategoriler ve rekabet gücüne dair bileşenlerle arasındaki ilişki Şekil 3'tedir. Ülkelerin sınıflandırmaları ile ilgili daha detaylı bilgiyi Ek'ten elde etmek mümkündür.

Şekil 3: Dünya Ekonomik Forumu Modeli, WEF Küresel Rekabetçilik Raporu, 2009–2010

1.1 Küresel Rekabetçilik Endeksinin Bileşenleri:

Dünya Ekonomik Forumu tarafından 2005 yılında yenilenen endeksin hazırlanma nedeni verimliliğin nedenlerini daha etkin bir biçimde ortaya koymaktır. Endeksin çerçevesini üç adet yapıtaş oluşturmaktadır. Bunlar; zenginlikler (endowment), makroekonomik rekabetçilik ve mikroekonomik rekabetçiliktir. Zenginlikler refah düzeyini doğrudan etkilemekte, bu zenginlikler arasında da doğal kaynaklar, coğrafi konum veya büyük bir iç pazar gibi bir ülke için var olan avantajlar sayılmaktadır. Şekil 4'te rekabetçilik konusunda WEF'in yaklaşımına dair grafik gösterim bulunmaktadır. WEF'e göre bir ülkenin sahip olduğu zenginlikler (endowment)'ın verimlilik ile birleşmesi refahı getirmektedir. Rekabet gücündeki artışa dair çalışmaların da hedefi refah düzeyinde artış sağlamaktır. Şekil 5 ise makro ekonomik rekabetçilik ve mikro ekonomik rekabetçilik olarak anılan kavramların bileşenleri hakkında fikir vermek üzere çizilmiştir.

Şekil 4: Rekabetçiliğin Tanımlanması, WEF Küresel Rekabetçilik Raporu, 2008–2009

Şekil 5: Verimliliğin Temelleri, WEF Küresel Rekabetçilik Raporu, 2008–2009

1.2Küresel Rekabetçilik Endeksi – KRE (GCI)

Dünya Ekonomik Forumu; rekabetçilik sıralamasını Küresel Rekabetçilik Endeksine (KRE) dayandırır. Endeks son derece kapsamlı, ulusal rekabetçilik konusunda mikroekonomik ve makroekonomik durumu analiz eden bir yapıya sahiptir. KRE rekabet gücünü etkileyen çok sayıda bileşenin ağırlıklı ortalamasıdır. Her bir bileşen rekabetçilik olarak anılan karmaşık kavramın bir boyutunu yansıtır. Söz konusu tüm bileşenler rekabetçiliğin dayandığı 12 adet bileşenin (pillar) neler olduğunu ve bu bağlamda özelliklerini tanımlar. Dünya Ekonomik Forumu araştırmayı yaparken iki tür veriden yararlanır. İlk grup veriler uluslararası rakamsal göstergeleri, ikinci grup veriler ise; Yönetici Görüşü Anketi adı verilen bir anketten elde edilir. 2009–2010 Raporunun temeli olan anket çalışması 133 ülkeden Ocak ve Mayıs 2009 döneminde 13 bin adet yönetici kademesinde bulunan katılımcıdan, ülkelerin iş dünyasının içinde bulunduğu ortamı tanımlayan görüşleri barındırır. 2009–2010 yılı için

yayımlanan raporda yaklaşık 13 bin anketin değerlendirildiğini bunun da ülke başına ortalama 95 anket olduğu belirtilmiştir.

Araştırma KRE'nin 12 bileşenini çerçeveleyen toplam 13 bölümden oluşmuştur. Anket çalışması içinde bulunan sorular 1 ile 7 arasında bir puan verilecek biçimde yapılmıştır. Bu anketlerde "1" en kötü notu, "7" ise en iyi notu temsil eder. Anket çalışması farklı ülkelerden toplam 150 adet ortak kurum aracılığıyla gerçekleştirilir. Türkiye'de, Dünya Ekonomik Forumu Küresel Rekabetçilik Ağı'nın (WEF Global Competitiveness Network) ortak kuruluşu TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu(REF)'dir. Aşağıdaki bölüm 12 adet bileşen hakkında bilgi vermektedir.

1. Bileşen: Kurumsal yapı

Kurumsal yapı, bireylerin, firmaların ve kamunun bir ekonomi içinde gelir ve refah oluşturmak üzere ilişkide olduğu hukuksal ve yönetsel çerçevedir. İyi yapılmış bir kurumsal ortamın varlığı içinde bulunduğumuz kriz döneminde kendisine duyulan gereksinimi daha çok ön plana çıkarmış; devletin düzenleyici rolünü anımsatmıştır. Kurumsal yapının niteliği yatırım kararlarını ve üretimin örgütlenmesini etkiler. Örneğin toprak sahipliği, hisse senetleri veya fikri mülkiyet hakları konusunda mülkiyet hakkı taşıyanların haklarını koruyan bir sistem olmazsa gelişme de gerçekleşmez. Bir ekonomide özel sektörün dürüst olduğu, yöneticilerin kamu yönetimiyle, diğer şirketlerle ve kamuoyu ile güçlü ahlaki uygulamalar bütünü içinde olmaları ekonominin olumlu yönde hareket edebilmesi için önemlidir. Aşırı bürokrasi, aşırı düzenlemeler, yolsuzluk, kamu sözleşmelerinde dürüst olmayan bir ortam, şeffaf olmayan işleyiş, güvensizlik ekonomide maliyet yaratan unsurlardır.

2. Bileşen: Altyapı

Gelişmiş bir altyapının varlığı bölgeler arasındaki mesafenin yaratacağı olumsuz etkileri düşük düzeye indirir. Karayollarının kalitesi, demiryolları, limanlar ve hava ulaşımı, girişimcilerin mallarının güvenli ve zamanında değişimini mümkün kılar; ayrıca işgücünün hareketliliğini sağlar. Enerji ve elektriğin maliyeti ve sürekliliği; genel ekonomik verimliliği artıran kapsamlı bir telekomünikasyon ağı ise bilginin hızlı ve kolay akışını olası kılarak ekonomik aktörlerin karar mekanizmalarını etkinleştirir. Yaşadığımız kriz döneminde altyapı konusunda planlanan yatırımların olumlu etkileri olacaktır. ABD ve Çin gibi bazı ülkeler bu konuda ulusal destek paketleri gündeme getirmiştir.

3. Bileşen: Makroekonomik istikrar

Her ne kadar makroekonomik istikrarın tek başına var olması verimlilik artışını sağlamasa da genel kabul edilen gerçek istikrarsızlığın ekonomiye zarar verdiğidir.

4. Bileşen: Sağlık ve ilköğretim

Sağlıklı bir işgücü, bir ülkenin rekabetçiliğinde ve üretkenliğinde önemli bir girdidir. Sağlık sorunları iş dünyasına maliyetler yükleyebilmektedir. Diğer yandan temel eğitim, çalışanların verimini artırmaktadır. Özellikle bu iki alana yapılacak kaynak aktarımı üzerinde yapılan kısıtlamaların önüne geçmek gerekir. Yaşanan kriz döneminde kamu yönetimlerinin bu alanlarda bütçe kısıtlamalarına gittiği izlenmektedir.

5. Bileşen: Yüksek öğretim ve hizmet içi eğitim

Bu bileşen lise ve yüksek öğretim kurumlarına başvuru düzeylerini dikkate alır. Aynı zamanda iş dünyasının talebine karşılık ne denli iyi eğitilmiş bir işgücü olduğuna dair ölçümlemeyi yapar.

6. Bileşen: Ürün piyasalarının etkinliği

Etkin çalışan ürün piyasalarına sahip olan ülkeler, arz ve talep koşullarına uygun bir biçimde doğru ürün ve hizmet portföyünü oluşturma şansına sahiptir. Ürünlerin değişiminin yapılabildiği en sağlıklı ortamların kamu müdahalelerinin en düşük düzeyde gerçekleştiği ortamlar olduğu kabul edilmektedir. Örneğin rekabetçilik, getirilen vergi yükleri veya doğrudan yabancı yatırımlardaki ayrımcılıktan olumsuz etkilenir. İçinde bulunduğumuz dönemde yaşanan ekonomik yavaşlama, kamu yönetiminin yerli firmaları koruyarak müdahil olmaları yönünde baskı oluşturmuştur.

7. Bileşen: Emek piyasalarının etkinliği

Emek piyasalarının etkinliği ve esnekliği, işgücünün bir ekonomi içinde en doğru şekilde konumlandığını sağlamak açısından kritik öneme sahiptir. Ayrıca etkinlikteki artışın işgücüne sağlanan teşviklerle de doğrudan ilgisi olduğu görülmektedir. Bu nedenle emek piyasalarının işgücünün bir ekonomik aktiviteden bir diğerine kolaylıkla ve düşük maliyetle geçiş yapabilmelerini sağlayabilecek esnekliğe sahip olmaları beklenir. Etkin işgücü piyasalarının, çalışanlara sunulan teşviklerle birlikte işgücünün sunduğu emek arasında olması gereken ilişkinin şeffaflığını sağlamaları gerekir.

8. Bileşen: Finansal piyasaların gelişmişliği

Yaşanan ekonomik kriz sağlıklı bir ürün sistemin varlığının önemini ortaya koydu. Koşullara uygun ve doğru çalışan bir yöntemle riskin analiz edilmesi kritik bir unsur halindedir. Yatırımlar üretkenlik için önemlidir. Bu nedenle ekonomik sistem, gelişmiş ürün sistemlerine ihtiyaç duyar. Finansal sistemin iyi işleyebilmesi ise güvenilir ve şeffaf bir bankacılık sistemine, mali sistemin tümü uygun düzenlemelere, mevzuata; bu düzenleme ve mevzuatın ise yatırımcıları ve ekonomi içindeki diğer oyuncuları korumaya ihtiyacı vardır.

9. Bileşen: Teknolojik altyapı

Bu ölçüt, bir ekonominin tüm endüstrilerinin üretkenliğini artırabilmek adına teknolojiyi ne denli içselleştirdiğini dikkate alır. Özellikle bilişim teknolojileri genel amaçlı teknolojilere dönüşmüş durumdadır. Bu nedenle bilişim teknolojilerinin varlığı ve bu teknolojilere ulaşılabilirlik bir ülkenin rekabet gücünde teknolojiye ne denli hazır olduğuna dair dikkate alınan önemli bir bileşendir. Bu bağlamda, bir teknolojinin ülkenin kendi sınırları içinde geliştirilmiş olmasının veya olmamasının, teknolojinin rekabet gücü üzerinde yaratacağı etkiyle ilgisi yoktur. Ana nokta, firmaların teknolojik olarak gelişmiş ürünlere ve kullanım imkânlarına erişebilmeleridir.

10. Bileşen: Pazar büyüklüğü

Pazar büyüklüğü üretkenliği etkiler, çünkü firmalara toplu üretimin avantajlarından yararlanma imkanı sunar. Uluslararası pazarların varlığı ise (iç piyasalara bir tamamlayıcı unsur olarak) özellikle küçük ülkeler için önemli hale gelmiştir. Gözleme dayalı çalışma sonuçlarına göre ticarete açıklık, yani dış ticaret kapasitesi bir ülkenin büyümesi ile doğrudan bağlantılıdır. Dünya Ekonomik Forumu, rekabet gücünün ölçümünde pazar büyüklüğünde hem iç pazar, hem de dış pazar büyüklüğünü dikkate almakta, ihracat yapabilen ülkelerin rekabetçilik bağlamında daha fazla kredilendirdiğini belirtmektedir. Kredi alan ülkelerin bir diğer kategorisi ise tek pazar oluşturmayı başarmış, AB üyesi ülkeler gibi ülkelerdir.

11. Bileşen: İş dünyasının gelişmişlik düzeyi

İş dünyasının gelişmişliği (sofistikasyonu) üretkenliğini artırmakta, ülkenin rekabet gücünü olumlu yönde etkilemektedir. İş dünyasının gelişmişliği; ülkenin iş dünyasının genel yapısının ve bir firmanın özelinde operasyonlarının ve stratejilerinin niteliği ile ilgilenir. Belirgin bir sektöre ait olan firmaların ve bu firmaların tedarikçileri olan firmaların coğrafi olarak birbirine yakın bağlantılı gruplar oluşturabilmişse (kümeler) verimlilik artacak, inovasyon için daha fazla fırsat yaratılabilecek, yeni firmaların sisteme girişinin önündeki engeller azaltılabilecektir. Bireysel olarak firmaların operasyonlarının ve stratejilerinin modern iş süreçlerine yol açacağı bilinmektedir. Bu operasyonlardan ve stratejilerden bazıları marka yaratma, pazarlama, değer zincirlerinin varoluşu ve gelişmiş ürünlerin piyasaya sunulması olarak sayılabilir.

12. Bileşen: İnovasyon

Uzun vadede refah düzeyindeki artış inovasyonla geliştirilebilmektedir. Daha az gelişmiş ekonomiler mevcut teknolojileri kullanarak/içselleştirerek veya daha farklı alanlarda iyileştirmeler yaparak üretkenliklerini artırabilirler. Gelişmiş ekonomilerde ise az gelişmiş ülkelerin uyguladıkları reçeteler üretkenliği artırmak için yetersiz olacağı için daha farklı alanlarda çalışmaları gerekir. Bu çalışmalardan bazıları rekabetçiliği sürdürebilmek için yeni ürün ve süreçlerin tasarımı ve hayata geçirilmesidir. İnovatif bir ortamın yaratılabilmesi için özellikle özel sektörün Ar-Ge'ye yatırım yapması, nitelikli bilimsel araştırmaları yapacak olan araştırma kurumlarının, bununla birlikte üniversiteler ve özel sektör arasında kapsamlı bir işbirliği platformunun var olması, son olarak da fikri mülkiyet haklarının korunduğu bir düzenin varlığına ihtiyaç duyulur. İçinde bulunduğumuz ekonomik kriz döneminde gerek kamu, gerekse de özel sektör üzerinde var olan Ar-Ge bütçelerinin kısılması baskısına direnmek uzun vadeli ve sürdürülebilir büyüme için kritiktir.

12 Bileşenin Birbirleri Arasındaki İlişki:

Her bir Bileşen ayrı ayrı anlatılmış olsa da, bu unsurların birbirinden tamamen bağımsız değerlendirmeleri gerektiği iddiasını ortaya koymaz. Tüm bileşenlerin birbirleriyle yakın etkileşim halinde olduklarını, her bir unsurun bir diğeri üzerinde etkisi olduğunu anımsamak gerekir. Buna ilişkin olarak; 12. Bileşen olan inovasyonun gerçekleştirilebilmesi için 1. Bileşen olan kurumlara ve özellikle fikri mülkiyet haklarının korunduğu etkin bir kurumsal yapıya ihtiyacı olduğu ya da 5. Bileşende bahsedilen iyi eğitilmiş işgücü var olmadan inovasyonun gerçekleştirilemeyeceği olguları örnek olarak verilebilir.

Tablo 1: Küresel Rekabetçilik Endeksinin (KRE-GCI) Yapısı 2009 – 2010

Küresel Rekabetçilik Endeksi Bileşenleri		İlgili kategorideki Ağırlığı		
Temel Gereklilikler	1 KURUMLAR	25%		
	1A. Kamu kurumları		75%	
	1A.1. Mülkiyet hakları			20%
	1A.2. Ahlaki değerler ve yolsuzluk			20%
	1A.3. Haksız biçimde yaratılan etki-kayırmacılık			20%
	1A.4. kamu İdaresinin etkin olmaması			20%
	1A.5. Güvenlik			20%
	1B. Özel Sektör Kuruluşları		25%	
	1.B.1. Kurumsal ahlaki normlar-etik			50%
	1.B.2. Hesap verebilirlik			50%
	2 ALT YAPI	25%		
	2A Genel Alt Yapı		50%	
	2B Detaylı Alt Yapı		50%	
	3 MAKROEKONOMİK İSTİKRAR	25%		
erimlilik Artırıcılar	4 SAĞLIK VE TEMEL EĞİTİM	25%		
	4A Sağlık		50%	
	4B İlköğretim		50%	
	5 YÜKSEK ÖĞRETİM VE İŞBAŞINDA EĞİTİM	17%		
	5A Eğitime Dair Niceliksel Performans		33%	
	5B Eğitime Dair Niteliksel Performans		33%	
	5C İş Başında Eğitim		33%	
	6 ÜRÜN PİYASALARININ ETKİNLİĞİ	17%		
	6A Rekabet		67%	
	6A.1. İç Rekabet			Değişken
	6A.2. Dış Rekabet			Değişken
	6B Talep Koşullarının Niteliği		33%	
	7 EMEK PİYASALARININ GELİŞİMİŞLİĞİ	17%		
	7A Esneklik		50%	
	7B İşgücünün Kapasitesinin Etkin Biçimde Kullanımı		50%	
	8 FİNANS PİYASALARININ GELİŞİMİŞLİĞİ	17%		
	8A Etkinlik		50%	
	8B Güven		50%	
	9 TEKNOLOJİK ALTYAPI	17%		
	10 PAZAR BÜYÜKLÜĞÜ	17%		
	10A İç Pazarın Büyüklüğü		75%	
	10B Dış Pazarın Büyüklüğü		25%	
İnovasyon	11 İŞ DÜNYASININ GELİŞİMİŞLİK DÜZEYİ	50%		
	11A Ağlar ve Destekleyici Endüstriler		50%	
	11B Firmaların Operasyonlarının ve Stratejilerinin Gelişmişlik Düzeyi		50%	
	12 İNOVASYON	50%		

1.3 Küresel Rekabetçilik Endeksi ve Ülke Sıralamaları:

Bir ülkenin toplam sıralamadaki yeri, o ülkenin rekabet düzeyi hakkında fikir verebilmekle birlikte, gerçekte önemli olan hangi konuların özellikle dikkate alınması gerektiğidir. Dünya Ekonomik Forumu, bir ülkenin rekabet düzeyini, o ülkenin verimlilik seviyesini belirleyen bir dizi faktör, politika ve kurum açısından ele almaktadır. Bu nedenle, küresel rekabet sıralaması yapılırken, bir ülkenin verimlilik ve dolayısı ile rekabet düzeyini belirleyici olarak 111 farklı faktör(bknz Ek-2) göz önüne alınmaktadır.

Küresel Rekabet Endeksi, her biri bir ülkenin verimlilik ve rekabeti açısından kritik veriler içeren üç alt endeksin tartılı ortalamasından oluşmaktadır. Tartılar ise, ülkenin içinde bulunduğu gelişme aşamasına göre farklılık arz etmektedir. Bu bağlamda ülkeler; **1. grup ülkeleri (Üretim Faktörleri Odaklı)** (GSMH'sı 2.000 USD'nin altında olan ülkeler), **1.'den 2'ye geçiş ülkeleri** (2.000-3.000 USD GSMH'sı olan ülkeler), **2. grup ülkeleri (Verimlilik Odaklı)** (3.000-9.000 USD GSMH'sı olan ülkeler), **2.den 3'e geçiş ülkeleri** (GSMH 9.000-17.000) ve **3. grup ülkeleri (İnovasyon odaklı)** (GSMH'sı 17.000'in üzerinde olan ülkeler) şeklinde beş ana gruba ayrılır.

Birinci alt endeks, **Temel Gereklilikler** alt endeksidir ve ülkeleri **“Kurumsal Yapı”, “Altyapı”, “Makroekonomik istikrar”, “Sağlık ve ilköğretim”** katmanları açısından değerlendirmektedir. Söz konusu katmanlar, özellikle Üretim Faktörleri odaklı ekonomiler (1.grup ülkeleri) için en temel göstergeleri oluşturmaktadır.

Buna karşın **“Verimlilik Artırıcılar”** olarak adlandırılan ikinci alt endeks, Verimlilik Odaklı Ekonomiler (2. grup ülkeleri) açısından kritik olan katmanları dikkate almaktadır. Bunlar **“Yüksek Öğretim ve İşbaşında Eğitim”, “Ürün Piyasalarının Etkinliği”, “Emek Piyasalarının Etkinliği”, “Finansal Piyasaların Gelişmişliği”, “Teknolojik Altyapı”, ve “Pazar Büyüklüğü”**dür. Son olarak, **İnovasyon Faktörleri** alt endeksi, özellikle inovasyon odaklı ekonomiler (3. Grup ülkeleri) için önem taşıyan **“İş Dünyasının Gelişmişlik Düzeyi” ve “İnovasyon”** bileşenlerini dikkate almaktadır.

BÖLÜM 2

Dünya Ekonomik Forumu 2009–2010 Küresel Rekabetçilik Raporu Çerçevesinde

Türkiye Değerlendirmesi

Türkiye'nin performansı 3 farklı karşılaştırma ile küresel kapsamda değerlendirilmiştir.

- 1- Genel Değerlendirme: ilk aşamada Türkiye'nin WEF tarafından değerlendirmeye alınan 133 ekonomiye göre değerlendirmesi gerçekleştirilmiştir.
- 2- Türkiye'nin İçinde Bulunduğu Grup Ülkeleri ile Kıyaslanması: Bu bölümde Türkiye'nin, içinde bulunduğu **"2.den 3'e geçiş ülkeleri"**ne göre kıyaslaması yapılmıştır ve bileşenler temelinde değerlendirilmiştir. Ayrıca 2007–2010 yılları arasında önemli gelişmeler gösteren ülkeler de belirlenmiş ve söz konusu ülkelerin Türkiye'ye göre hangi bileşenlerde iyileşme gösterdiği buna karşın Türkiye'nin hangi bileşenlerde yetersiz kaldığı da araştırılmıştır. Bunun yanı sıra AB ülkeleri ile hızla gelişen ve 2050 yılına kadar mevcut en zengin ülkeleri geçmeleri beklenen BRIC (Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin) ülkeleri ile de karşılaştırmalar yapılmıştır.
- 3- Rekabet Üstünlüğü Yaratmada Etkin Beş Bileşen Açısından Türkiye'nin Konumu: Bu bölümde rekabet üstünlüğü yaratmada etkin olduğu düşünülen beş temel bileşen seçilmiş (Emek Piyasalarının Etkinliği, Ürün Piyasalarının Etkinliği, Finansal Piyasaların Gelişmişliği, İnovasyon, Teknolojik Altyapı) ve bu bileşenler açısından en iyi performans gösteren ülkeler saptanarak Türkiye'nin söz konusu ülkelere göre hangi konumda oldukları saptanmıştır.

2.1 Genel Değerlendirme:

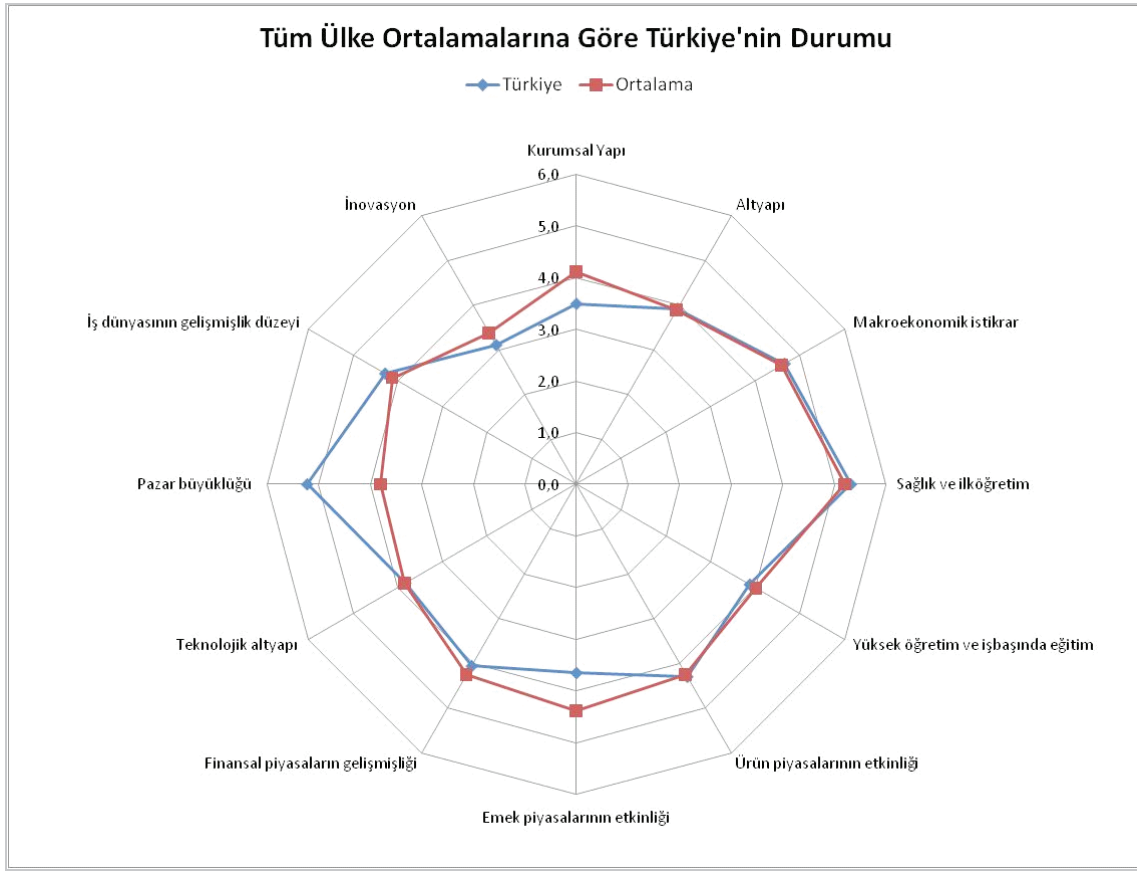
Türkiye, Dünya Ekonomik Forumu'nun 2005 raporunda 71. sırada iken **2007-2008 Küresel Rekabet Endeksi sıralamasında 53.sıraya yükselmiştir**. Türkiye'nin toplamda 18 basamak yükselerek bu noktaya gelmesi önemli bir başarı olarak görülmektedir. Bu performansın elde edilmesinde 2001 yılında yaşanan ekonomik krizin ardından uygulamaya geçen Güçlü Ekonomiye Geçiş Programının ve getirdiği reformların olduğu düşünülmektedir. Söz konusu raporda Türkiye, AB'ye 2007 genişlemesi sırasında üye olan Bulgaristan ve Romanya'nın önüne geçmekle kalmamış aynı zamanda, daha önce AB'ye üye olmuş Yunanistan, Kıbrıs ve Malta'dan da daha önde yer almıştır. Benzer şekilde aynı dönemde Türkiye, BRIC ülkeleri arasında yer alan Rusya ve Brezilya'nın da önünde yer almıştır. Dolayısı ile 2001 krizini takip eden politik reformların meyvelerini verdiği düşünülmüştür. Bu karşın **2008–2009 raporunda söz konusu iyileşme yerini büyük bir düşüşe bırakmış ve Türkiye 10 sıra birden düşerek 63. olabilmektedir**.

2009–2010 küresel rekabet endeksinde ise, performans açısından dengeli bir yapı arz ederek iki sıra üste çıkmıştır. Ancak, ülkelerin göreceli karşılaştırılması durumunda 2008–2009 raporunda Türkiye ile aynı grupta, diğer bir deyişle **“2.den 3’e geçiş ülkeleri”** arasında yer alan Estonya, Çin Tayvanı, ve Slovakya’nın 2009–2010 raporunda bir üst sınıfa geçerek **“3. grupta”** yer almaları söz konusu iken, bizim hala aynı grupta kalmamız, dikkat çekicidir.

Benzer şekilde, 2008–2009 raporunun sıralamasında bizden çok daha kötü bir rekabet sıralamasına sahip olup, **1.’den 2’ye geçiş ülkeleri** içinde yer alan Umman’ın, 2009–2010 raporunda iki küme birden atlayarak Türkiye’nin içinde bulunduğu grupta yer almaya başlaması, ya da 2008–2009 raporunda **2. grup** ülkeler arasında yer alan Meksika, Romanya ve Uruguay’ın grup atlayarak Türkiye’nin içinde bulunduğu gruba geçebilmiş olmaları da önemle üzerinde durulması gereken hususlardır.

Türkiye’nin 2009 verilerine göre genel durumunu irdelemek üzere toplam **133 ekonominin 12 bileşene göre ortalamaları alınıp Türkiye’nin hangi bileşenler açısından ortalamanın üstünde kaldığı hangilerine göre ortalamanın altına düştüğü saptanmıştır**. Bu açıdan irdelendiğinde Türkiye’nin 2009 verilerine göre 5 adet bileşen açısından ortalamanın altında görülmektedir. Bu bileşenler sırası ile “Kurumsal Yapı”, “Yüksek Öğretim ve Hizmet İçi Eğitim”, “Emek Piyasalarının Etkinliği”, “Finansal Piyasaların Gelişmişliği” ve “İnovasyon”dur.

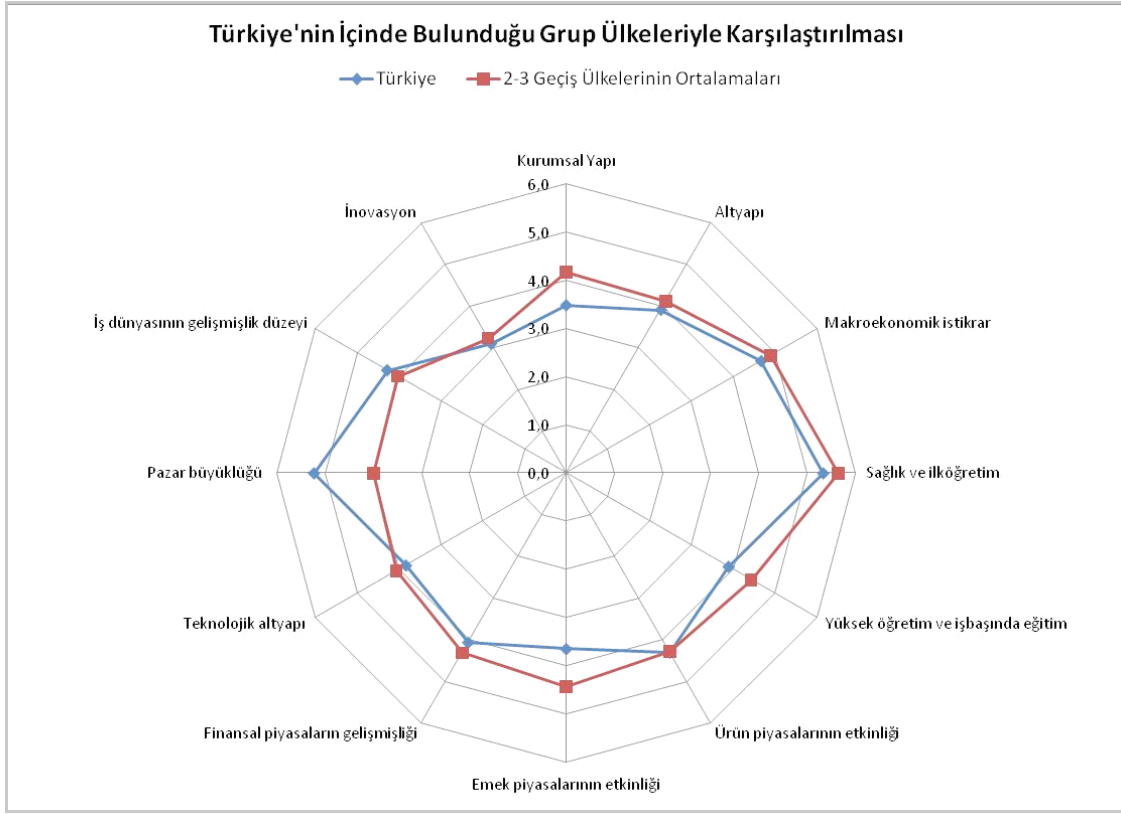
Şekil 6’dan da görüleceği gibi, **Türkiye’nin, tüm değerlendirmeye alınan ülkeler içinde önemli bir farkla ortalamanın üstünde olduğu tek bileşen “Pazar Büyüklüğü”dür**. Ancak özellikle “Kurumsal Yapı”, “Emek Piyasalarının Etkinliği” ve “İnovasyon” bileşenlerinde ciddi ölçüde ortalamanın altındadır. Bunun dışındaki bileşenlerde genelde ortalama civarında bir yapı arz etmektedir. Söz konusu 133 ülkenin ortalaması oluşturulurken **gelir düzeyi son derece düşük olan ülkelerin de yer aldığı düşünülürse, Türkiye’nin içinde bulunduğu durum endişe verici olarak nitelendirilebilir**.

Şekil 6: Türkiye'nin 2009 Yılında Tüm Ülke Ortalamalarına Göre Durumu

2.2 Türkiye'nin İçinde Bulunduğu Grup Ülkeleri ile Kıyaslanması

Raporun bu bölümünde Türkiye'nin, içinde bulunduğu **2.den 3'e geçiş ülkeleri'ne** göre benzer bir analiz yapıldığında, durumun daha da kötü olduğu; "Pazar Büyüklüğü" ve "İş Dünyasının Gelişmişlik Düzeyi" dışında hiçbir bileşende Türkiye'nin grup içinde ortalamanın üzerine çıkamadığı saptanmaktadır (Şekil 7:).

Şekil 7: Türkiye'nin 2009 Yılı İçinde Bulunduğu Grup Ülkeleriyle Karşılaştırılması

2.2.1 2007–2010 Döneminde Gelişme Gösteren Ülkelerle Kıyaslama

Daha önce de belirtildiği gibi, bu araştırmada, yukarıda verilen genel incelemenin yanı sıra Türkiye'nin Estonya, Slovakya, Meksika, Romanya ve Polonya ile de karşılaştırmasının yapılması uygun görülmüştür. İlk 4 ülkenin özellikle seçilmesinin temel nedeni, söz konusu ülkelerin, bir önceki dönem raporuna göre önemli ilerlemeler kaydetmiş olmalarının temel nedenlerinin araştırılmasıdır. Rapor kapsamında ayrıntılı incelenmesi uygun bulunan ülkeler, 2008–2009 raporunda **Türkiye ile aynı grupta iken 2009–2010 raporunda 3. gruba yükselen Estonya ve Slovakya** ile 2008–2009 raporunda **2. grup ülkeler arasında iken, 2009–2010 raporunda Türkiye ile aynı gruba girmiş olan Meksika ve Romanya'dır**. Bunun yanı sıra, her iki dönemde de Türkiye ile aynı grupta yer alan Polonya ile de benzer bir karşılaştırma yapılmıştır. Bu bağlamda, Türkiye'nin söz konusu bu 5 ülkeden daha kötü durumda olduğu alanlar; "Mülkiyet Hakları", "Özel Sektör Kuruluşları", "Hesap Verebilirlik", "Sağlık ve İlköğretim", "Eğitime Dair Niceliksel Performans", "İşbaşında Eğitim", "Emek Piyasalarının Etkinliği", "Esneklik", "İşgücünün Kapasitesinin Etkin Biçimde Kullanımı", "Finansal Piyasaların Gelişmişliği" ile "Güven" olarak sıralanabilir. Bu ülkeler arasında özellikle Estonya ve Slovakya'nın Türkiye ile aynı grupta iken, bir üst gruba çıkma nedenleri araştırıldığında ise, söz konusu ülkelerin, Türkiye'ye göreli olarak daha iyi durumda oldukları bileşenler'de özetlenmiştir.

Tablo 2: Türkiye'nin Estonya ve Slovakya'ya Göre Karşılaştırmalı Durumu

	ESTONYA VE SLOVAKYA'NIN BİLEŞENLERİ	TÜRKİYE'NİN BİLEŞENLERİ
Temel Gereklikler	1 KURUMLAR	1 KURUMLAR
	1A. Kamu kurumları	1A. Kamu kurumları
	1A.1. Mülkiyet hakları	1A.1. Mülkiyet hakları
	1A.2. Ahlaki değerler ve yolsuzluk	1A.2. Ahlaki değerler ve yolsuzluk
	1A.3. Haksız biçimde yaratılan etki-kayırmacılık	1A.3. Haksız biçimde yaratılan etki-kayırmacılık
	1A.4. kamu İdaresinin etkin olmaması	1A.4. kamu İdaresinin etkin olmaması
	1A.5. Güvenlik	1A.5. Güvenlik
	1B. Özel Sektör Kuruluşları	1B. Özel Sektör Kuruluşları
	1.B.1. Kurumsal ahlaki normlar-etik	1.B.1. Kurumsal ahlaki normlar-etik
	1.B.2. Hesap verebilirlik	1.B.2. Hesap verebilirlik
Verimlilik Artırıcılar	2 ALT YAPI	2 ALT YAPI
	2A Genel Alt Yapı	2A Genel Alt Yapı
	2B Detaylı Alt Yapı	2B Detaylı Alt Yapı
	3 MAKROEKONOMİK İSTİKRAR	3 MAKROEKONOMİK İSTİKRAR
	4 SAĞLIK VE TEMEL EĞİTİM	4 SAĞLIK VE TEMEL EĞİTİM
	4A Sağlık	4A Sağlık
	4B İlköğretim	4B İlköğretim
	5 YÜKSEK ÖĞRETİM VE İŞBAŞINDA EĞİTİM	5 YÜKSEK ÖĞRETİM VE İŞBAŞINDA EĞİTİM
	5A Eğitime Dair Niceliksel Performans	5A Eğitime Dair Niceliksel Performans
	5B Eğitime Dair Niteliksel Performans	5B Eğitime Dair Niteliksel Performans
inovasyon	5C İş Başında Eğitim	5C İş Başında Eğitim
	6 ÜRÜN PİYASALARININ ETKİNLİĞİ	6 ÜRÜN PİYASALARININ ETKİNLİĞİ
	6A Rekabet	6A Rekabet
	6A.1. İç Rekabet	6A.1. İç Rekabet
	6A.2. Dış Rekabet	6A.2. Dış Rekabet
	6B Talep Koşullarının Niteliği	6B Talep Koşullarının Niteliği
	7 EMEK PİYASALARININ GELİŞMİŞLİĞİ	7 EMEK PİYASALARININ GELİŞMİŞLİĞİ
	7A Esneklik	7A Esneklik
	7B İşgücünün Kapasitesinin Etkin Biçimde Kullanımı	7B İşgücünün Kapasitesinin Etkin Biçimde Kullanımı
	8 FİNANS PİYASALARININ GELİŞMİŞLİĞİ	8 FİNANS PİYASALARININ GELİŞMİŞLİĞİ
	8A Etkinlik	8A Etkinlik
	8B Güven	8B Güven
	9 TEKNOLOJİK ALTYAPI	9 TEKNOLOJİK ALTYAPI
	10 PAZAR BÜYÜKLÜĞÜ	10 PAZAR BÜYÜKLÜĞÜ
	10A İç Pazarın Büyüklüğü	10A İç Pazarın Büyüklüğü
	10B Dış Pazarın Büyüklüğü	10B Dış Pazarın Büyüklüğü
	11 İŞ DÜNYASININ GELİŞMİŞLİK DÜZEYİ	11 İŞ DÜNYASININ GELİŞMİŞLİK DÜZEYİ
	11A Ağlar ve Destekleyici Endüstriler	11A Ağlar ve Destekleyici Endüstriler
	11B Firmaların Operasyonlarının ve Stratejilerinin Gelişmişlik Düzeyi	11B Firmaların Operasyonlarının ve Stratejilerinin Gelişmişlik Düzeyi
	12 İNOVASYON	12 İNOVASYON
NOT: Ülkelerin iyi olduğu bileşenler YEŞİL kötü olduğu bileşenler KIRMIZI ile işaretlenmiştir. Kıyaslanmamış olanlar renksiz olarak bırakılmıştır.		

Son üç yılın raporuna göre, Türkiye'nin, iki ülke ile karşılaştırması yapıp, ilgili dönemde hangi bileşenlerde hangi ülkelerin gelişme gösterdiğine bakılacak olursa, genel olarak benzer bileşenlerde bir iyileşme yaşandığı ortaya çıkmaktadır. Tablo 2'den de görülebileceği üzere Türkiye'nin, Estonya ve Slovakya ile 2007 ve 2008'de aynı grupta olsa da, o yıllarda sürekli olarak bu ülkelere daha düşük değerlere sahip olduğu saptanmaktadır. Dahası, yıllar itibarı ile bu bileşenler açısından kendisini geliştirip iyileşme göstermek için de bir çaba göstermediği gözlenmektedir. Tablo 3.'de de görüldüğü gibi, "Kurumsal Yapı" bileşeni bu açıdan oldukça çarpıcıdır. Oysa örneğin Estonya "Kurumsal Yapı" bileşeninde istikrarlı bir gelişme göstermiştir. Bir diğer benzer durum "Sağlık ve Temel Eğitim" bileşeninde Slovakya ile karşılaştırıldığımızda ortaya çıkmaktadır. Slovakya bu bileşende performansını sürdürmüşken, Türkiye zaten düşük olan söz konusu bileşen değerinde herhangi bir iyileşme sağlayamamıştır.

Tablo 3. Estonya ve Slovakya ile Türkiye'nin Karşılaştırmalı Durumu

	Estonya			Slovakya			Türkiye		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
1 Kurumsal Yapı	4,7	4,8	4,9	4,0	3,9	3,7	4,1	3,7	3,5
2 Altyapı	4,4	4,4	4,7	3,8	3,6	3,9	3,7	3,5	3,9
3 Makroekonomik istikrar	5,9	5,7	4,9	4,9	5,3	5,1	4,7	4,8	4,7
4 Sağlık ve Temel Eğitim	6,1	6,1	6	5,9	5,8	5,7	5,3	5,3	5,3
5 Yüksek öğretim ve hizmet içi eğitim	5,2	5,2	5,1	4,4	4,4	4,4	4,1	3,9	3,9
6 Ürün piyasalarının etkinliği	5,0	5	4,8	4,7	4,7	4,7	4,5	4,4	4,3
7 Emek piyasalarının etkinliği	4,8	4,7	4,9	4,8	4,7	4,8	3,6	3,6	3,7
8 Finansal piyasaların gelişmişliği	5,1	5,1	4,8	5,0	5	4,8	4,4	4,1	4,1
9 Teknolojik altyapı	5,1	5,3	5,5	4,1	4,3	4,6	3,4	3,5	3,8
10 Pazar büyüklüğü	2,9	3	3,1	3,8	3,9	4	5,0	5,2	5,2
11 İş dünyasının gelişmişlik düzeyi	4,4	4,4	4,3	4,3	4,3	4,3	4,5	4,2	4,3
12 İnovasyon	3,8	3,7	3,6	3,4	3,3	3,1	3,4	3,2	3,1

İncelenmesinin yararlı olacağı diğer iki ülke ise Meksika ve Romanya'dır. Bu iki ülkenin 2008'de 2. grup ülkeler arasındayken, Türkiye'nin de bulunduğu bir üst gruba çıkma nedenleri araştırıldığında ise, söz konusu ülkelerin, Türkiye'ye göreli olarak daha iyi durumda oldukları bileşenler Tablo 4'de özetlenmiştir. Tablodan da görülebileceği üzere, söz konusu iki ülke de Türkiye'yle aynı gruba içinde bulunduğumuz sene çıkmış olmalarına rağmen başa baş bir performans sergilemektedirler.

Tablo 4 Türkiye'nin Meksika ve Romanya'ya Göre Karşılaştırmalı Durumu

	MEKSİKA VE ROMANYA'NIN BİLEŞENLERİ	TÜRKİYE'NİN BİLEŞENLERİ
Temel Gereklilikler	1 KURUMLAR	1 KURUMLAR
	1A. Kamu kurumları	1A. Kamu kurumları
	1A.1. Mülkiyet hakları	1A.1. Mülkiyet hakları
	1A.2. Ahlaki değerler ve yolsuzluk	1A.2. Ahlaki değerler ve yolsuzluk
	1A.3. Haksız biçimde yaratılan etki-kayırmacılık	1A.3. Haksız biçimde yaratılan etki-kayırmacılık
	1A.4. kamu İdaresinin etkin olmaması	1A.4. kamu İdaresinin etkin olmaması
	1A.5. Güvenlik	1A.5. Güvenlik
	1B. Özel Sektör Kuruluşları	1B. Özel Sektör Kuruluşları
	1.B.1. Kurumsal ahlaki normlar-etik	1.B.1. Kurumsal ahlaki normlar-etik
	1.B.2. Hesap verebilirlik	1.B.2. Hesap verebilirlik
	2 ALT YAPI	2 ALT YAPI
	2A Genel Alt Yapı	2A Genel Alt Yapı
	2B Detaylı Alt Yapı	2B Detaylı Alt Yapı
	3 MAKROEKONOMİK İSTİKRAR	3 MAKROEKONOMİK İSTİKRAR
Verimlilik Artırcılar	4 SAĞLIK VE TEMEL EĞİTİM	4 SAĞLIK VE TEMEL EĞİTİM
	4A Sağlık	4A Sağlık
	4B İlköğretim	4B İlköğretim
	5 YÜKSEK ÖĞRETİM VE İŞBAŞINDA EĞİTİM	5 YÜKSEK ÖĞRETİM VE İŞBAŞINDA EĞİTİM
	5A Eğitime Dair Niceliksel Performans	5A Eğitime Dair Niceliksel Performans
	5B Eğitime Dair Niteliksel Performans	5B Eğitime Dair Niteliksel Performans
	5C İş Başında Eğitim	5C İş Başında Eğitim
	6 ÜRÜN PİYASALARININ ETKİNLİĞİ	6 ÜRÜN PİYASALARININ ETKİNLİĞİ
	6A Rekabet	6A Rekabet
	6A.1. İç Rekabet	6A.1. İç Rekabet
	6A.2. Dış Rekabet	6A.2. Dış Rekabet
	6B Talep Koşullarının Niteliği	6B Talep Koşullarının Niteliği
	7 EMEK PİYASALARININ GELİŞMİŞLİĞİ	7 EMEK PİYASALARININ GELİŞMİŞLİĞİ
	7A Esneklik	7A Esneklik
	7B İşgücü Kapasitesinin Etkin Biçimde kullanımı	7B İşgücü Kapasitesinin Etkin Biçimde Kullanımı
	8 FİNANS PİYASALARININ GELİŞMİŞLİĞİ	8 FİNANS PİYASALARININ GELİŞMİŞLİĞİ
	8A Etkinlik	8A Etkinlik
	8B Güven	8B Güven
	9 TEKNOLOJİK ALTYAPI	9 TEKNOLOJİK ALTYAPI
	10 PAZAR BÜYÜKLÜĞÜ	10 PAZAR BÜYÜKLÜĞÜ
	10A İç Pazarın Büyüklüğü	10A İç Pazarın Büyüklüğü
	10B Dış Pazarın Büyüklüğü	10B Dış Pazarın Büyüklüğü
İnovasyon	11 İŞ DÜNYASININ GELİŞMİŞLİK DÜZEYİ	11 İŞ DÜNYASININ GELİŞMİŞLİK DÜZEYİ
	11A Ağlar ve Destekleyici Endüstriler	11A Ağlar ve Destekleyici Endüstriler
	11B Firmaların Operasyonlarının ve Stratejilerinin Gelişmişlik Düzeyi	11B Firmaların Operasyonlarının ve Stratejilerinin Gelişmişlik Düzeyi
	12 İNOVASYON	12 İNOVASYON
NOT: Ülkelerin iyi olduğu bileşenler YEŞİL, kötü olduğu bileşenler KIRMIZI ile işaretlenmiştir. Kıyaslanmamış olanlar renksiz olarak bırakılmıştır.		

Son üç yılın raporuna göre, Türkiye'nin, iki ülke ile karşılaştırması yapıp, ilgili dönemde hangi bileşen açısından hangi ülkenin yükselen bir performans gösterdiği Tablo 5'de ortaya konmuştur. Görüldüğü gibi söz konusu yıllar içinde özellikle Romanya "Kurumsal Yapı", "Yüksek öğretim ve Hizmet içi eğitim", "Ürün piyasalarının etkinliği", "Emek piyasalarının etkinliği", "Finansal piyasaların gelişmişliği", "Teknolojik altyapı" ve "Pazar büyüklüğü" gibi birden çok değişkende ciddi gelişmeler kaydetmiştir. Türkiye ise, Meksika ve Romanya'nın 2007 ve 2008'de bulunduğu gruptan bir üst grupta yer almasına rağmen diğer iki ülkeye kıyasla "Sağlık ve Temel Eğitim", "Emek Piyasalarının Çeşitliliği", "Finansal Piyasaların Gelişmişliği" bileşenlerinde sürekli bir şekilde düşük performans sergilemektedir.

Tablo 5 Her Bileşen Açısından Yıllar İtibarıyla En Kötü Performansı Gösteren Ülkeler (Meksika ve Romanya) ile Bir Karşılaştırma

	Meksika			Romanya			Türkiye		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
1 Kurumsal Yapı	3,6	3,5	3,4	3,4	3,6	3,7	4,1	3,7	3,5
2 Altyapı	3,6	4,6	3,7	2,6	4,4	2,7	3,7	3,5	3,9
3 Makroekonomik istikrar	5,4	5,3	5,3	4,6	4,9	4,6	4,7	4,8	4,7
4 Sağlık ve Temel Eğitim	5,6	5,6	5,5	5,6	5,6	5,5	5,3	5,3	5,3
5 Yüksek öğretim ve hizmet içi eğitim	3,8	3,8	3,9	4,1	4,3	4,3	4,1	3,9	3,9
6 Ürün piyasalarının etkinliği	4,2	4,1	4,0	4,0	4,2	4,2	4,5	4,4	4,3
7 Emek piyasalarının etkinliği	4,1	4,0	3,8	4,1	4,1	4,3	3,6	3,6	3,7
8 Finansal piyasaların gelişmişliği	4,3	4,3	4,2	4,1	4,4	4,4	4,4	4,1	4,1
9 Teknolojik altyapı	3,2	3,3	3,5	3,3	3,7	3,8	3,4	3,5	3,8
10 Pazar büyüklüğü	5,3	5,5	5,6	4,2	4,4	4,5	5,0	5,2	5,2
11 İş dünyasının gelişmişlik düzeyi	4,2	4,2	4,2	4,0	3,9	3,8	4,5	4,2	4,3
12 İnovasyon	3,1	3,0	3,0	3,1	3,1	3,1	3,4	3,2	3,1

Türkiye ile birebir karşılaştırılmasının yapılacağı son ülke, aynı grupta yer aldığı Polonya'dır.

Tablo 6'dan da görülebileceği üzere Türkiye birçok bileşende Polonya'dan daha kötü durumdadır.

Son üç yılın raporuna göre, Türkiye'nin, Polonya ile karşılaştırması yapıp, ilgili dönemde hangi bileşen açısından hangi ülkenin yükselen bir performans gösterdiği Tablo 7'de ortaya konmuştur. Görüldüğü gibi Türkiye, Polonya ile aynı grupta yer almasına rağmen; örneğin "ürün piyasalarının etkinliği" ya da "iş dünyasındaki gelişmişlik düzeyi" gibi bileşenlerde Polonya yükselen bir performans gösterirken, Türkiye azalan bir performans sergilemektedir.

Tablo 6 Türkiye'nin Polonya'ya Göre Karşılaştırmalı Durumu

	POLONYA'NIN BİLEŞENLERİ	TÜRKİYE'NİN BİLEŞENLERİ
Temel Gereklilikler	1 KURUMLAR	1 KURUMLAR
	1A. Kamu kurumları	1A. Kamu kurumları
	1A.1. Mülkiyet hakları	1A.1. Mülkiyet hakları
	1A.2. Ahlaki değerler ve yolsuzluk	1A.2. Ahlaki değerler ve yolsuzluk
	1A.3. Haksız biçimde yaratılan etki-kayırmacılık	1A.3. Haksız biçimde yaratılan etki-kayırmacılık
	1A.4. kamu İdaresinin etkin olmaması	1A.4. kamu İdaresinin etkin olmaması
	1A.5. Güvenlik	1A.5. Güvenlik
	1B. Özel Sektör Kuruluşları	1B. Özel Sektör Kuruluşları
	1.B.1. Kurumsal ahlaki normlar-etik	1.B.1. Kurumsal ahlaki normlar-etik
	1.B.2. Hesap verebilirlik	1.B.2. Hesap verebilirlik
Verimlilik Artırıcılar	2 ALT YAPI	2 ALT YAPI
	2A Genel Alt Yapı	2A Genel Alt Yapı
	2B Detaylı Alt Yapı	2B Detaylı Alt Yapı
	3 MAKROEKONOMİK İSTİKRAR	3 MAKROEKONOMİK İSTİKRAR
	4 SAĞLIK VE TEMEL EĞİTİM	4 SAĞLIK VE TEMEL EĞİTİM
	4A Sağlık	4A Sağlık
	4B İlköğretim	4B İlköğretim
	5 YÜKSEK ÖĞRETİM VE İŞBAŞINDA EĞİTİM	5 YÜKSEK ÖĞRETİM VE İŞBAŞINDA EĞİTİM
	5A Eğitime Dair Niceliksel Performans	5A Eğitime Dair Niceliksel Performans
	5B Eğitime Dair Niteliksel Performans	5B Eğitime Dair Niteliksel Performans
	5C İş Başında Eğitim	5C İş Başında Eğitim
Verimlilik Artırıcılar	6 ÜRÜN PİYASALARININ ETKİNLİĞİ	6 ÜRÜN PİYASALARININ ETKİNLİĞİ
	6A Rekabet	6A Rekabet
	6A.1. İç Rekabet	6A.1. İç Rekabet
	6A.2. Dış Rekabet	6A.2. Dış Rekabet
	6B Talep Koşullarının Niteliği	6B Talep Koşullarının Niteliği
	7 EMEK PİYASALARININ GELİŞİMİŞLİĞİ	7 EMEK PİYASALARININ GELİŞİMİŞLİĞİ
	7A Esneklik	7A Esneklik
	7B İşgücünün Kapasitesinin Etkin Biçimde Kullanımı	7B İşgücünün Kapasitesinin Etkin Biçimde Kullanımı
	8 FİNANS PİYASALARININ GELİŞİMİŞLİĞİ	8 FİNANS PİYASALARININ GELİŞİMİŞLİĞİ
	8A Etkinlik	8A Etkinlik
İnovasyon	8B Güven	8B Güven
	9 TEKNOLOJİK ALTYAPI	9 TEKNOLOJİK ALTYAPI
	10 PAZAR BÜYÜKLÜĞÜ	10 PAZAR BÜYÜKLÜĞÜ
	10A İç Pazarın Büyüklüğü	10A İç Pazarın Büyüklüğü
	10B Dış Pazarın Büyüklüğü	10B Dış Pazarın Büyüklüğü
	11 İŞ DÜNYASININ GELİŞİMİŞLİK DÜZEYİ	11 İŞ DÜNYASININ GELİŞİMİŞLİK DÜZEYİ
	11A Ağlar ve Destekleyici Endüstriler	11A Ağlar ve Destekleyici Endüstriler
	11B Firmaların Operasyonlarının ve Stratejilerinin Gelişmişlik Düzeyi	11B Firmaların Operasyonlarının ve Stratejilerinin Gelişmişlik Düzeyi
	12 İNOVASYON	12 İNOVASYON
NOT: Ülkelerin iyi olduğu bileşenler YEŞİL kötü olduğu bileşenler KIRMIZI ile işaretlenmiştir. Kıyaslanmamış olanlar renksiz olarak bırakılmıştır.		

Tablo 7 Her Bileşen Açısından Yıllar İtibarıyla En Kötü Performansı Gösteren Ülkeler (Polonya) ile Bir Karşılaştırma

	Polonya			Türkiye		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
<i>Kurumsal Yapı</i>	3,7	3,63	3,90	4,1	3,7	3,50
<i>Altyapı</i>	3,0	2,77	2,88	3,7	3,5	3,90
<i>Makroekonomik istikrar</i>	5,0	5,25	4,56	4,7	4,8	4,70
<i>Sağlık ve Temel Eğitim</i>	6,0	5,9	5,88	5,3	5,3	5,30
<i>Yüksek öğretim ve işbaşında eğitim</i>	4,6	4,64	4,82	4,1	3,9	3,90
<i>Ürün piyasalarının etkinliği</i>	4,1	4,22	4,34	4,5	4,4	4,30
<i>Emek piyasalarının etkinliği</i>	4,4	4,40	4,54	3,6	3,6	3,70
<i>Finansal piyasaların gelişmişliği</i>	4,3	4,28	4,61	4,4	4,1	4,10
<i>Teknolojik altyapı</i>	3,4	3,79	3,97	3,4	3,5	3,80
<i>Pazar büyüklüğü</i>	4,9	5,00	5,07	5,0	5,2	5,20
<i>İş dünyasının gelişmişlik düzeyi</i>	4,0	4,23	4,35	4,5	4,2	4,30
<i>İnovasyon</i>	3,3	3,17	3,33	3,4	3,2	3,10

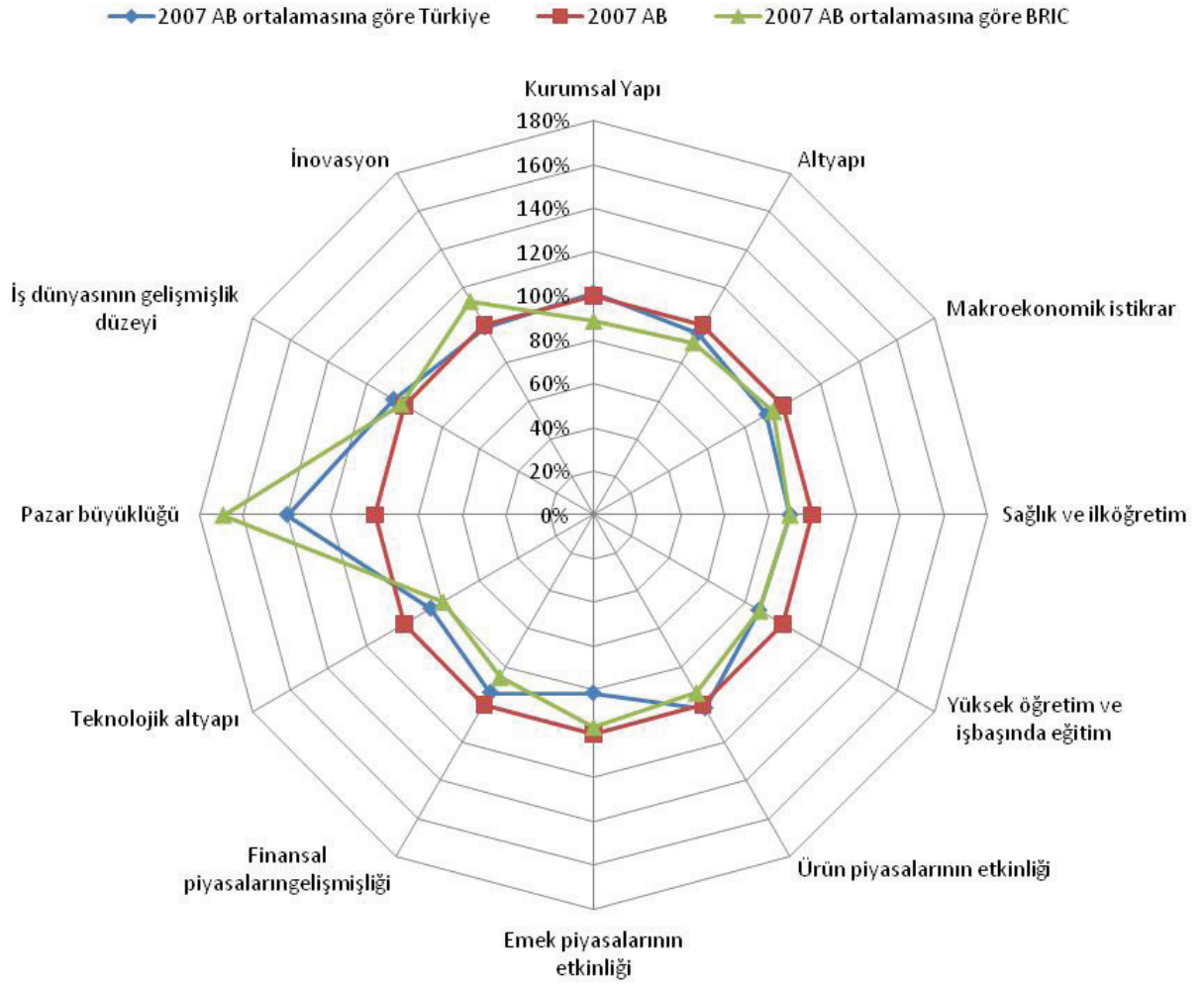
2.2.2 AB ve BRIC Ülkeleri Karşısında Türkiye'nin Konumu:

Şekil 8, 9 ve 10 Türkiye'nin Küresel Rekabet endeksindeki her 12 katman açısından AB ve BRIC ülkelerinin ortalamalarına göre 2007'den bu yana izlediği eğilimi göstermektedir. Bu bağlamda AB ülkelerinin ortalaması %100 kabul edilmiş ve Türkiye'nin AB ve BRIC ülkelerine göreli olarak güçlü ve zayıf yönleri ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır.

Şekil 8'de görüleceği gibi, Türkiye 2007–2008 dönem raporuna göre AB Ülkelerine göre “İş Dünyasının Gelişmişlik Düzeyi” ve bir ölçüde de “Ürün Piyasalarının Etkinliği” bileşenleri açısından görece üstünlüğe sahipken 2008–2009 ve 2009–2010 raporlarında ciddi bir gerileme söz konusudur. Özellikle hem “İnovasyon” hem de “Ürün Piyasalarının Etkinliği” bileşenlerindeki gerilememiz dramatik boyuttadır.

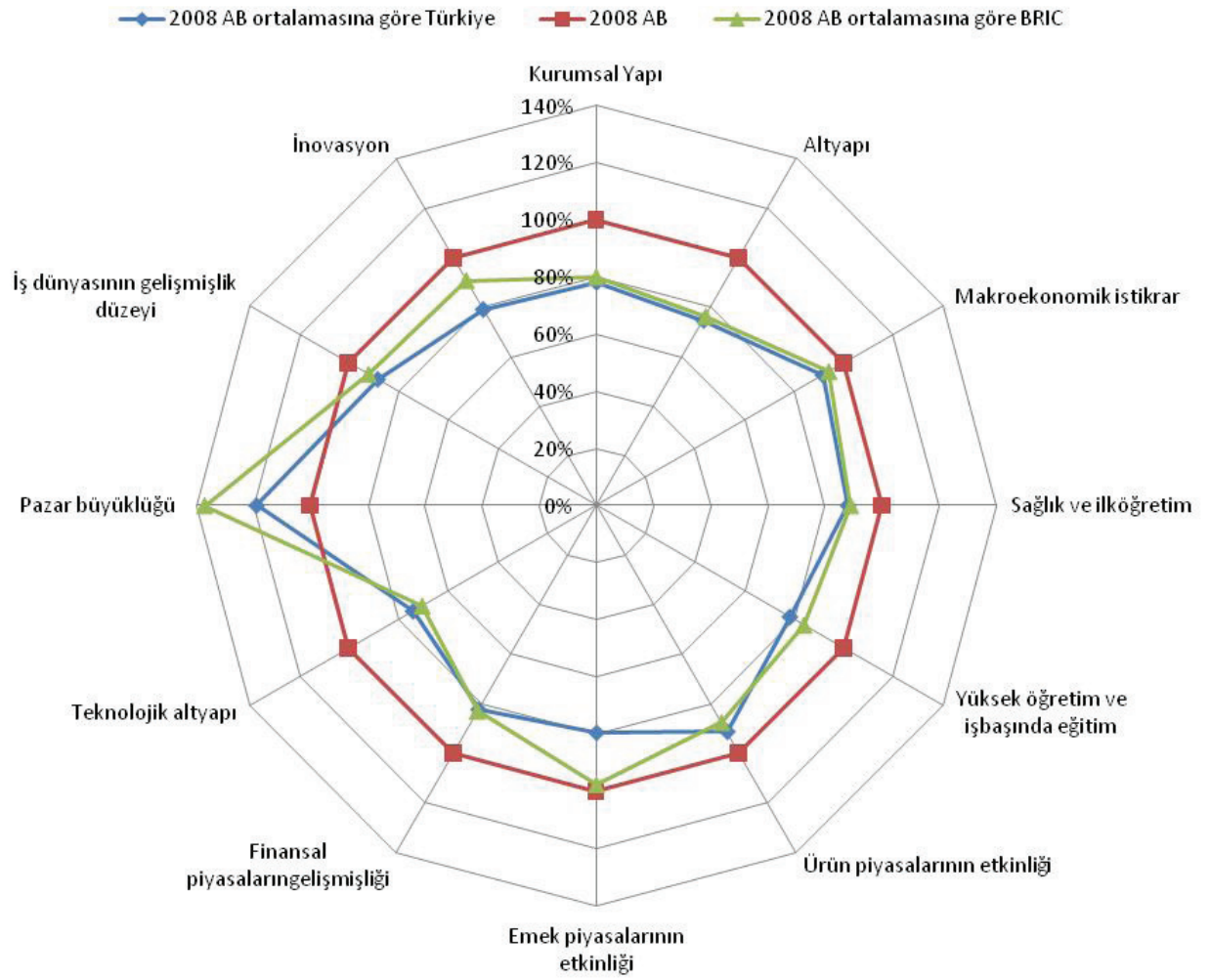
Bunun yanı sıra her üç dönemde de Türkiye görece olarak yüksek rekabete dayalı “Pazar Büyüklüğü”nden yarar sağlamaktadır. Bu üstünlüğü 2009–2010 dönemde oldukça belirgin hale gelmiştir(46. sıradan 26. sıraya)

12 Bileşene Göre Türkiye'nin Rekabet Gücü-2007

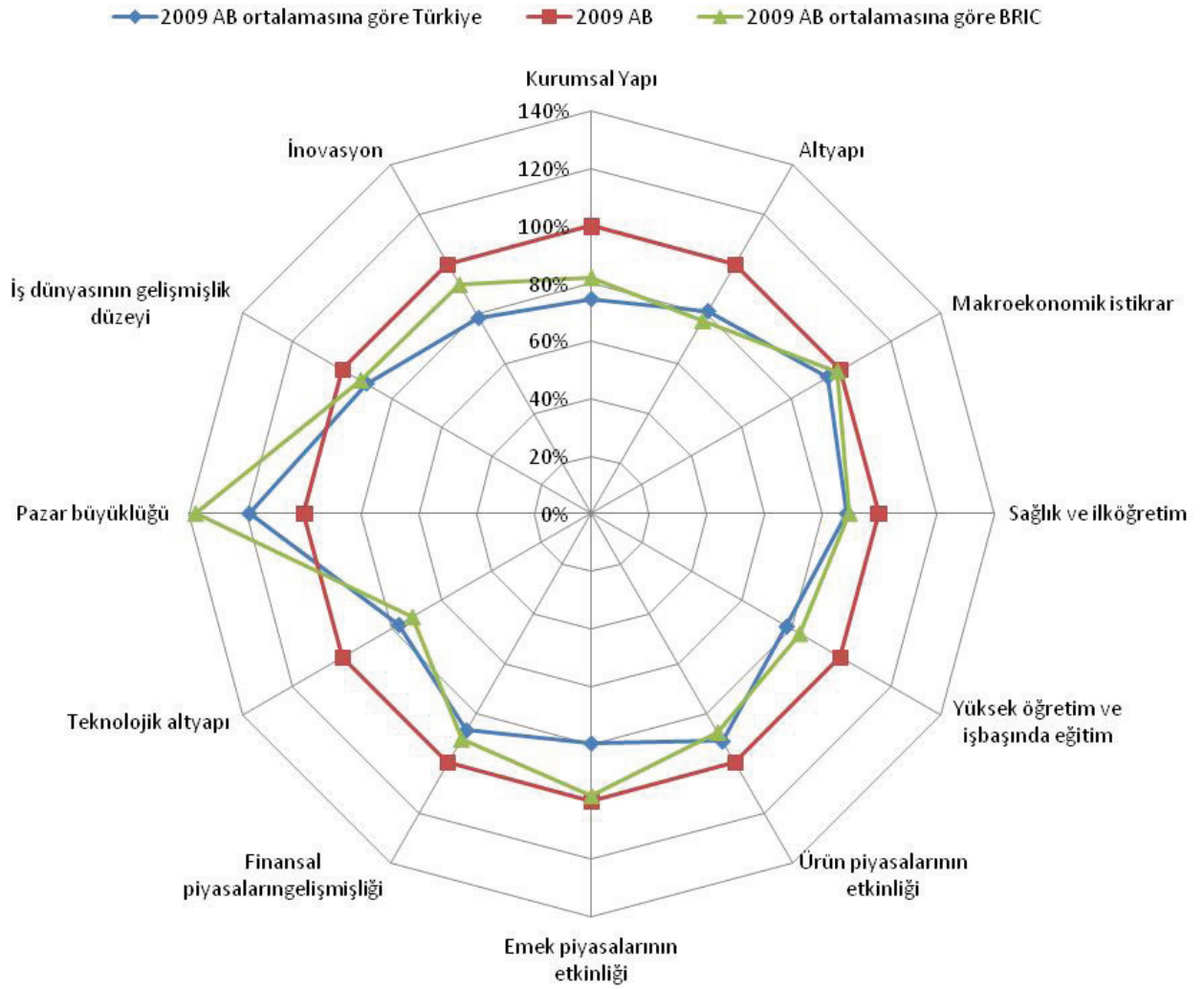
Şekil 8 Rekabetin 12 Bileşenine Göre Türkiye'nin Rekabet Gücü (2007)

12 Bileşene Göre Türkiye'nin Rekabet Gücü-2008

Şekil 9: Rekabetin 12 Bileşenine Göre Türkiye'nin Rekabet Gücü (2008)

12 Bileşene Göre Türkiye'nin Rekabet Gücü-2009

Şekil 10: Rekabetin 12 Bileşenine Göre Türkiye'nin Rekabet Gücü (2009)

Türkiye 2007–2008 raporunda faaliyet çeşitliliği açısından AB ve BRIC ülkeleri ortalaması açısından iyi bir performans göstermiştir. Oysa 2008–2009 ve 2009–2010 raporlarına göre gerilemiş ve hem AB hem de BRIC ülkelerinin ortalamalarının altına düşmüştür.

Türkiye 2007–2008 döneminde “Temel Gereksinimler” ve “Verimlilik Artırıcılar” alt endeksleri açısından değerlendirildiğinde, “Emek Piyasalarının Etkinliği” ve “Pazar Büyüklüğü” dışında tüm bileşenlerde en az BRIC ortalaması kadar başarılı olmuştur.

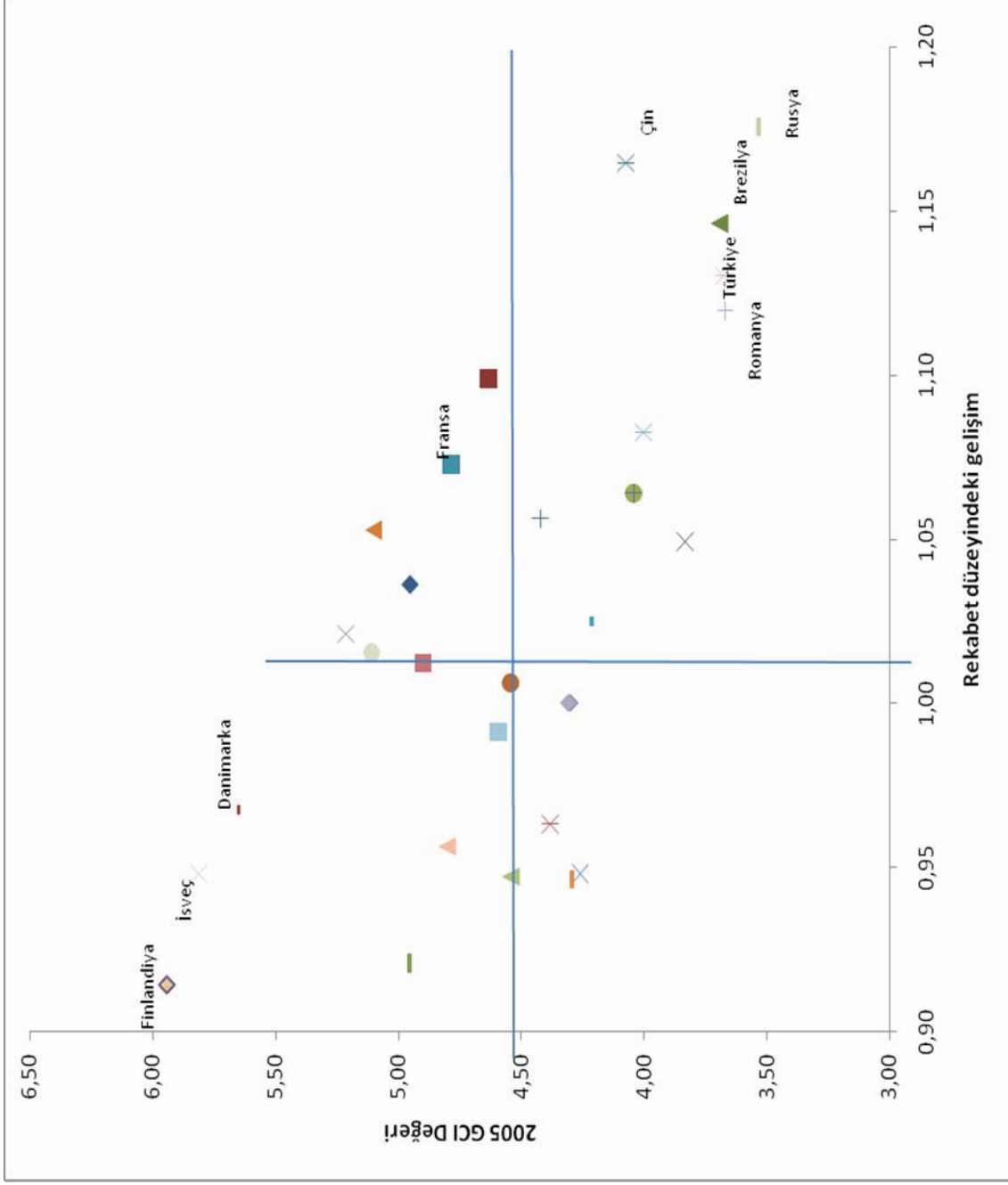
BRIC ülkelerinin söz konusu dönemde “piyasa büyüklüğü” açısından daha iyi bir performans göstermelerine şaşdırmamak gerekir, çünkü tanımları gereğı **gelecek vadeden ekonomiler** olarak adlandırılmaktadırlar

2007–2008 döneminde Türkiye ile BRIC ortalaması karşılaştırıldığında “makroekonomik istikrar”, “sağlık” ve “ilköğretim” ile “yüksek öğretim” ve “hizmet içi eğitim” açısından anlamlı bir farklılık yoktur. Buna karşın Türkiye, Şekil 8’de görüldüğü gibi, “kurumsal yapı” bileşeninde BRIC ülkelerinin ortalamasının üzerindedir.

“Kurumsal yapı” bileşeni, özel firmaların, bireylerin ve hükümetin ekonomide üretim sağlamanın yanı sıra ekonomik faktörler arasında refahın dağılımı için de etkileşim içinde oldukları çerçevesinde değerlendirme yapmaktadır. Bunun yanı sıra, bir ülkenin kurumsal çerçevesi onun yasal çerçevesini ve hükümetin piyasalara karşı tutumunu, faaliyetlerdeki özgürlük ve etkinlik konularını içerir. Aşırı bürokrasi, yüksek düzeyde düzenlemeler, yozlaşma, şeffaflık eksikliği gibi sorunlar, iş yapma maliyetlerini arttırarak, ekonominin etkinliğini azaltırlar. Dolayısı ile kurumsal çerçevenin kalitesi ekonominin etkin olarak çalışması ve iş dünyasının sağlam ve sürekli bir yapı arz etmesi açısından önem taşımaktadır. “Kurumsal yapı” değerlendirilmesi sırasında WEF kamu ve özel kuruluşlara ilişkin girdileri dikkate almaktadır (Lopez, et al. 2006). Oysa 2008–2009 ile 2009–2010 verileri incelendiğinde (Şekil 9 ve Şekil 10) , Türkiye’nin “Pazar Büyüklüğü”, “Emek Piyasalarının Etkinliği” ve “İnovasyon” konusunda BRIC ülkelerinin gerisine düştüğü gözlenebilmektedir.

Bunun yanı sıra, ülkelerin yıllar içinde rekabet endeksinde gösterdikleri gelişim de incelenmiştir. Şekil 11, AB ve BRIC ülkeleri ile Türkiye’nin; 2005 yılındaki rekabet düzeyleri ile yıllar içinde rekabet düzeylerinde gösterdikleri gelişim arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır. Düşey eksen ülkelerin başlangıçtaki (2005 yılı) rekabet seviyelerini; yatay eksen ise rekabet düzeylerindeki 2005–2009 yılları arasındaki gelişim yüzdesini göstermektedir. Ülkelerin bulundukları yerler Fagerberg ve Srholec (2007) tarafından önerildiği şekilde adlandırılmıştır.

Şekil 11 incelendiğinde sol yukarı bölgede ilk rekabet düzeyleri ortalamanın üzerinde olan ancak görece olarak rekabet düzeylerinde bir düşüş yaşayan ülkeler ortaya konmaktadır. Bir başka deyişle bu bölgedekiler rekabet seviyelerindeki artışta ivme kaybetmektedirler. Danimarka, Finlandiya, İsveç bu bölgede yer almaktadırlar. Bu ülkelerin rekabet düzeyinde belirli bir doygunluğa eriştikleri rahatlıkla söylenebilir.

Şekil 11: Ülkelerin Rekabet Düzeylerindeki İlk Konumları ile Yıllar İçinde Rekabet Düzeylerindeki Gelişimleri Arasındaki İlişki

Şekil 11’de, üst sağ bölgedekiler, **Avusturya, Belçika, Almanya ve İngiltere** bu ülkelerden bazılarıdır, “**yıldızlar**” olarak adlandırılmaktadırlar. Söz konusu ülkeler, hem ilk rekabet düzeyleri hem de yıllar içinde rekabet düzeylerindeki gelişim açısından ortalamanın üstündedirler.

Sol alt bölgede hem ilk rekabet düzeyleri hem de rekabet düzeylerindeki gelişim açısından “**geriye düşen**” ülkeler kümelenmiştir. **Kıbrıs, Yunanistan, Macaristan** bu kümenin örnekleri olarak verilebilir. 2005 yılındaki rekabet düzeylerinin düşüklüklerine bağlı olarak, yıllar içinde rekabet düzeyinde de bir gelişim gösterememişlerdir.

Türkiye’nin de içinde bulunduğu son bölge, 2005’deki rekabet düzeylerinin düşük olmasına rağmen yıllar içinde rekabet alanında gelişim gösteren, dolayısı ile diğer ülkeleri “atağa geçerek” yakalama eğiliminde olan ülkelerdir. Türkiye, Rusya Federasyonu, Çin, Romanya ve İtalya bu gruptadırlar. Ülkelerin ayrıştırılması Tablo 8’de verilmektedir.

Tablo 8 2005–2009 GCI verilerine göre Ülkelerin Rekabet Durumu

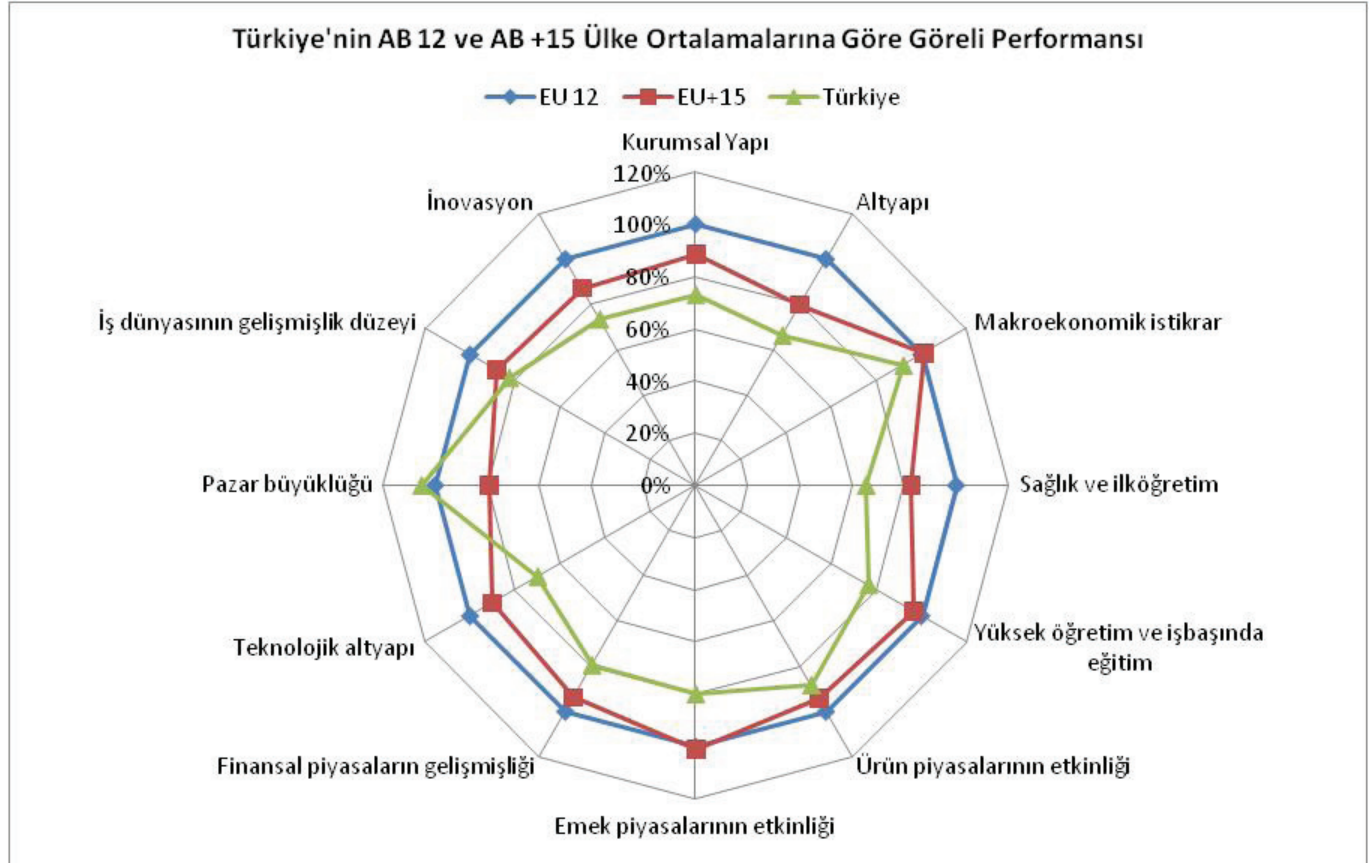
İvmeleri düşenler	Yıldızlar	Atağa geçenler	Geridekiler
Danimarka	Avusturya	Brezilya	Kıbrıs
Estonya	Belçika	Bulgaristan	Yunanistan
Finlandiya	Fransa	Çin	Macaristan
İrlanda	Almanya	Çek Cumhuriyeti	Letonya
Portekiz	Lüksemburg	Hindistan	Litvanya
Slovenya	Hollanda	İtalya	Malta
İspanya	İngiltere	Polonya	Slovakya
İsveç		Romanya	
		Rusya	
		Türkiye	

Türkiye’nin “atağa geçenler” grubu içinde yer almasına rağmen, son iki yıldaki veriler incelendiğinde geriye düşüyor olması dikkat çekilmesi gereken önemli bir noktadır.

2.2.3 AB12, AB15 ve Türkiye’nin Karşılaştırılması

Avrupa Birliği’nin ilk oluşturulduğu yıl olan 1951’deki kurucu ülkeler olan Belçika, Almanya, Fransa, İtalya, Lüksemburg ve Hollanda’ya, 1973 yılında Danimarka, İrlanda ve İngiltere eklenmiş, böylece 6 üye ülke sayısı 9 üye ülkeye yükselerek birliğin ilk büyümesi gerçekleşmiştir. 1981 yılında Yunanistan’ın, 1986 yılında İspanya ve Portekiz’in eklenmesi ile üye ülke sayısı 12’ye çıkmıştır. Daha sonraki yıllar içinde değişik zamanlarda üye ülke sayısı artmış ve günümüzde bu sayı 27’ye yükselmiştir.

Rapor'un bu bölümünde ilk 12 üye ülke ile daha sonradan eklenmiş 15 AB ülkesi ve Türkiye'nin durumu da göreceli olarak karşılaştırılmaya çalışılmıştır (Şekil 12:). **Burada amaç, AB'ye giriş sürecini tamamlamak için uyum çalışmalarını sürdüren ülkemizle, bu süreci göreceli olarak yeni tamamlamış ülkeleri kıyaslayarak, Türkiye'nin, uyum sürecine ilişkin bir yol haritası çıkarmaktır.** Şekil 12'den de görüldüğü gibi, AB 15 ülkeleri göreceli olarak, hemen hemen tüm bileşenler açısından AB 12 ülkelerinin gerisinde olmasına karşın Türkiye de Pazar Büyüklüğü dışındaki tüm bileşenlerde söz konusu ülkelerin seviyesine ulaşamamakta, ancak makroekonomik istikrar ve ürün piyasalarının etkinliği konularının da söz konusu ülkelere yakın değerler almaktadır.

Şekil 12: Rekabetin 12 Bileşenine Göre Türkiye'nin AB 12 ve AB+15 Ülkelerine Göre Rekabet Gücü (2009)

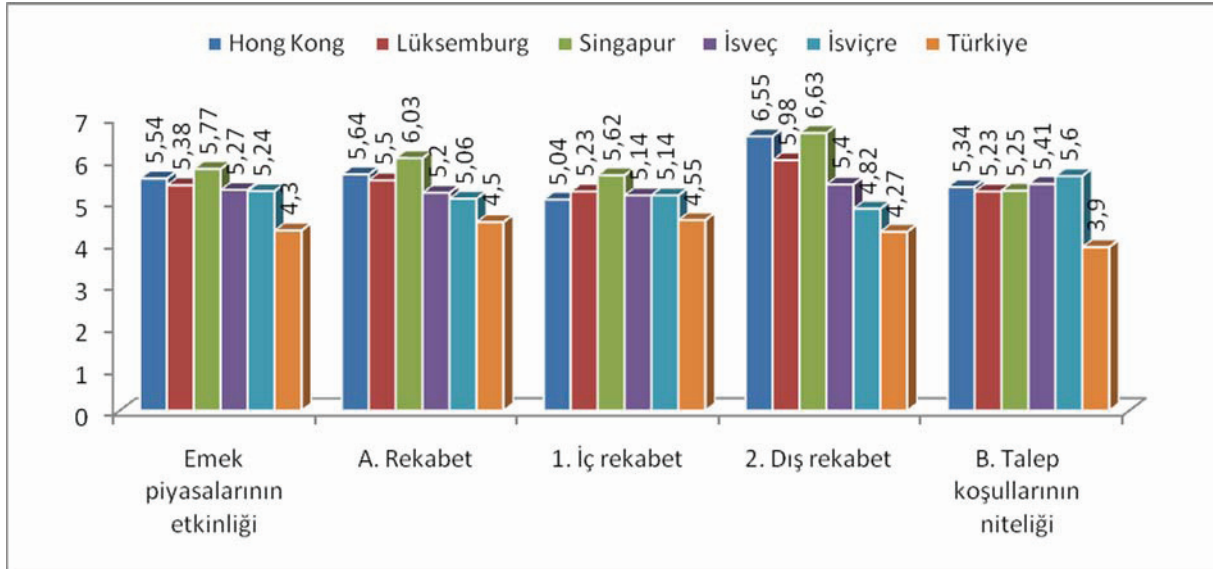
2.3 Rekabet Üstünlüğü Yaratmada Etkin Beş Bileşen Açısından Türkiye'nin Konumu

Bu raporda son olarak, rekabet üstünlüğü sağlamada çarpıcı rolü olduğu saptanan ve Türkiye'nin özellikle gelişme göstermesi gereken beş bileşen (**Ürün Piyasalarının Etkinliği, Emek Piyasalarının Etkinliği, Finansal Piyasaların Gelişmişliği, İnovasyon, Teknolojik Altyapı**) ile Türkiye'nin göreceli olarak daha iyi durumda olduğu "Teknolojik Altyapı" bileşenine ilişkin olarak daha ayrıntılı bir araştırma yapılmıştır.

İnceleyeceğimiz ilk bileşen olan “Ürün Piyasalarının Etkinliği” bileşeni; “Rekabet” ve “Talep Koşullarının Niteliği” olmak üzere iki alt bileşenden oluşmaktadır. “Rekabet” ise “iç ve dış rekabet” olmak üzere iki başlık altında incelenmektedir. “Rekabet” başlığını piyasa hakimiyetinin boyutları, toplam vergi oranları, bir işletme kurmak için gereken prosedür-işlem sayısı, zirai politikaların maliyeti, yabancı sermayenin yaygınlığı, gümrüklerdeki prosedürlerin-işlemlerin yarattığı yük, gayrisafi yurtiçi hasıla içinde ithalatın payı gibi değişkenler oluştururken; “Talep Koşullarının Niteliği” müşteri odaklı olmanın derecesine ve müşteri çeşitliliğine bağlıdır. Tüm ülkeler göz önüne alınarak ürün piyasalarının etkinliği bileşeni incelendiğinde; performansları ile öne çıkan ilk 5 ülke Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9 Ürün Piyasalarının Etkinliği Bileşenine Göre En Yüksek Performans Gösteren Ülkeler ve Türkiye

Singapur	1	5.77
Hong Kong	2	5.54
Lüksemburg	3	5.38
İsveç	4	5.27
İsviçre	5	5.24
Türkiye	56	4.30

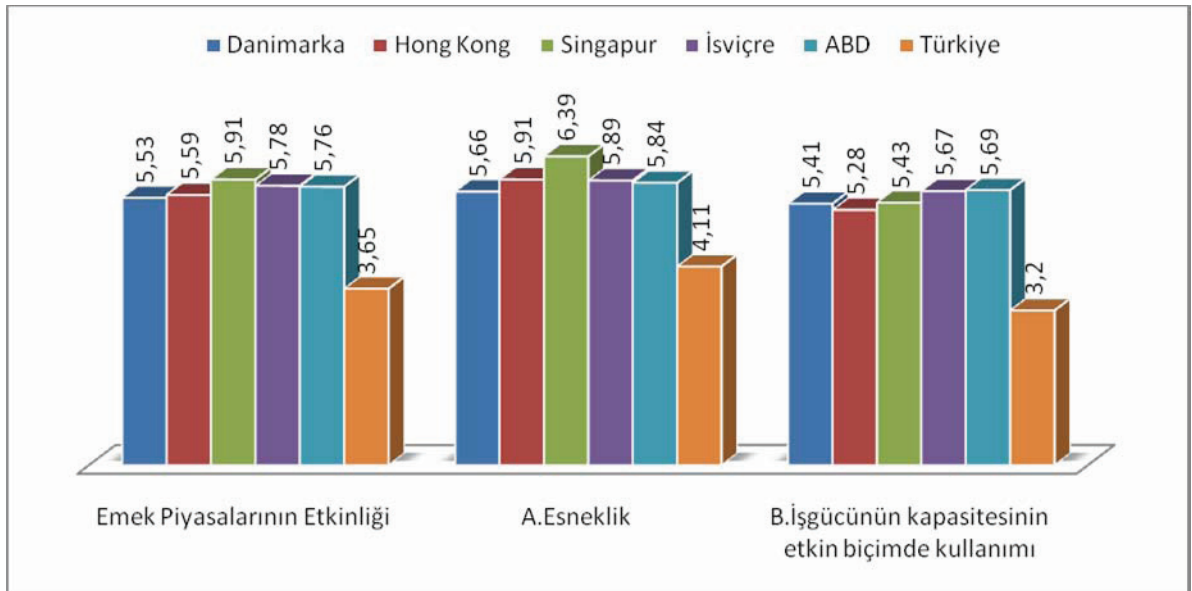
Şekil 13. Ürün Piyasalarının Etkinliği Bileşenine Göre Türkiye’nin Durumu (WEF 2009–2010 Raporu)

Şekil 13 incelendiğinde, Türkiye'nin "Ürün Piyasalarının Etkinliği" bileşeninde en çok "talep koşullarının niteliği" alt bileşeninde geriye düştüğü görülmektedir.

İkinci olarak inceleyeceğimiz "Emek Piyasalarının Etkinliği" bileşeni; "esneklik" ve "işgücü kapasitesinin etkin bir biçimde kullanımı" alt bileşenlerinden oluşmaktadır. Söz konusu alt bileşenlerinin değişkenleri için ise ücret düzeylerini belirlemede esneklik, işten çıkarmaların oluşturduğu maliyet, işe alma ve işten çıkarma uygulamaları, profesyonel yönetime olan güven, kadınların işgücüne katılımı, beyin göçü sayılabilir. Tüm ülkeler göz önüne alınarak "emek piyasalarının etkinliği" bileşeni incelendiğinde; performansları ile öne çıkan ilk 5 ülke Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Emek Piyasalarının Etkinliği Bileşenine Göre En Yüksek Performans Gösteren Ülkeler ve Türkiye

Singapur	1	5.91
İsviçre	2	5.78
ABD	3	5.76
Hong Kong	4	5.59
Danimarka	5	5.53
Türkiye	120	3.65

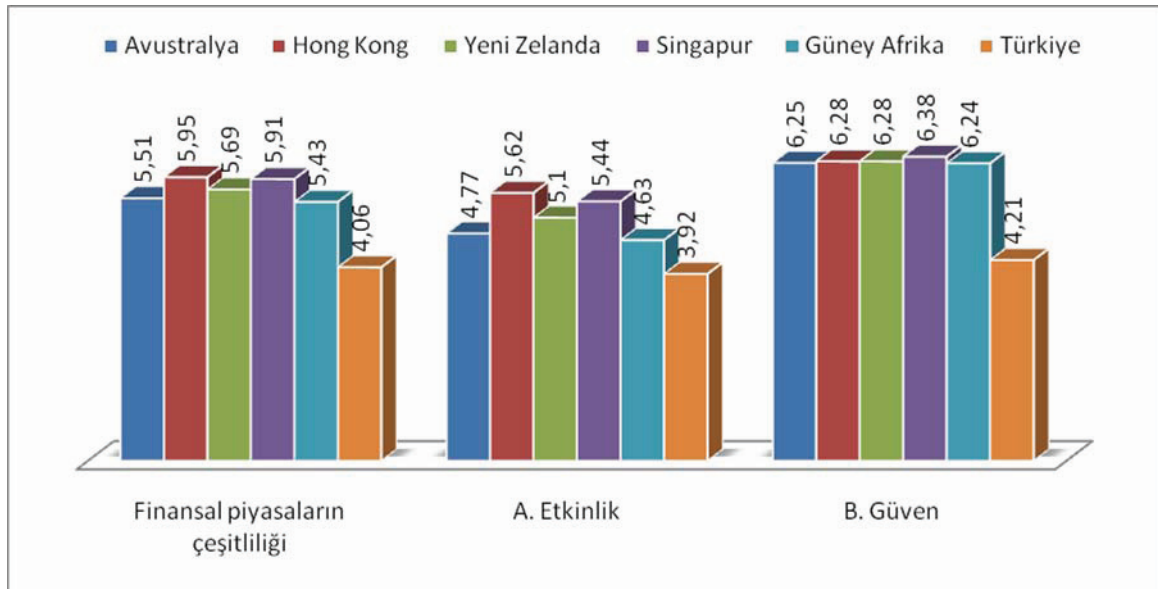
Şekil 14: Emek Piyasalarının Etkinliği Bileşenine Göre Türkiye'nin Durumu
(WEF 2009–2010 Report)

Şekil 14 incelendiğinde Türkiye'nin "Emek Piyasalarının Etkinliği" bileşeninde en çok "İşgücü kapasitesinin etkin biçimde kullanımı" alt bileşeninde geriye düştüğü görülmektedir.

Üçüncü olarak inceleyeceğimiz "Finansal Piyasaların Gelişmişliği" bileşenini oluşturan iki temel alt bileşen vardır: "Etkinlik" ve "Güven". Bu bileşenlerin değerleri ise mali piyasaların gelişmişliği, yerel sermaye piyasaları tarafından sağlanan finansman, girişimci sermayesine ulaşılabilirlik, yatırımcıların korunmasında uygulamanın gücü, borsalardaki düzenlemeler, bankaların sağlamlılığı gibi değişkenlerden oluşmaktadır. Tüm ülkeler göz önüne alınarak "Finansal Piyasaların Gelişmişliği" bileşeni incelendiğinde;

Tablo 11. Finansal Piyasaların Gelişmişliği Bileşenine Göre
En Yüksek Performans Gösteren Ülkeler ve Türkiye

Hong Kong	1	5.95
Singapur	2	5.91
Yeni Zelanda	3	5.69
Avustralya	4	5.51
Güney Afrika	5	5.43
Türkiye	80	4.06

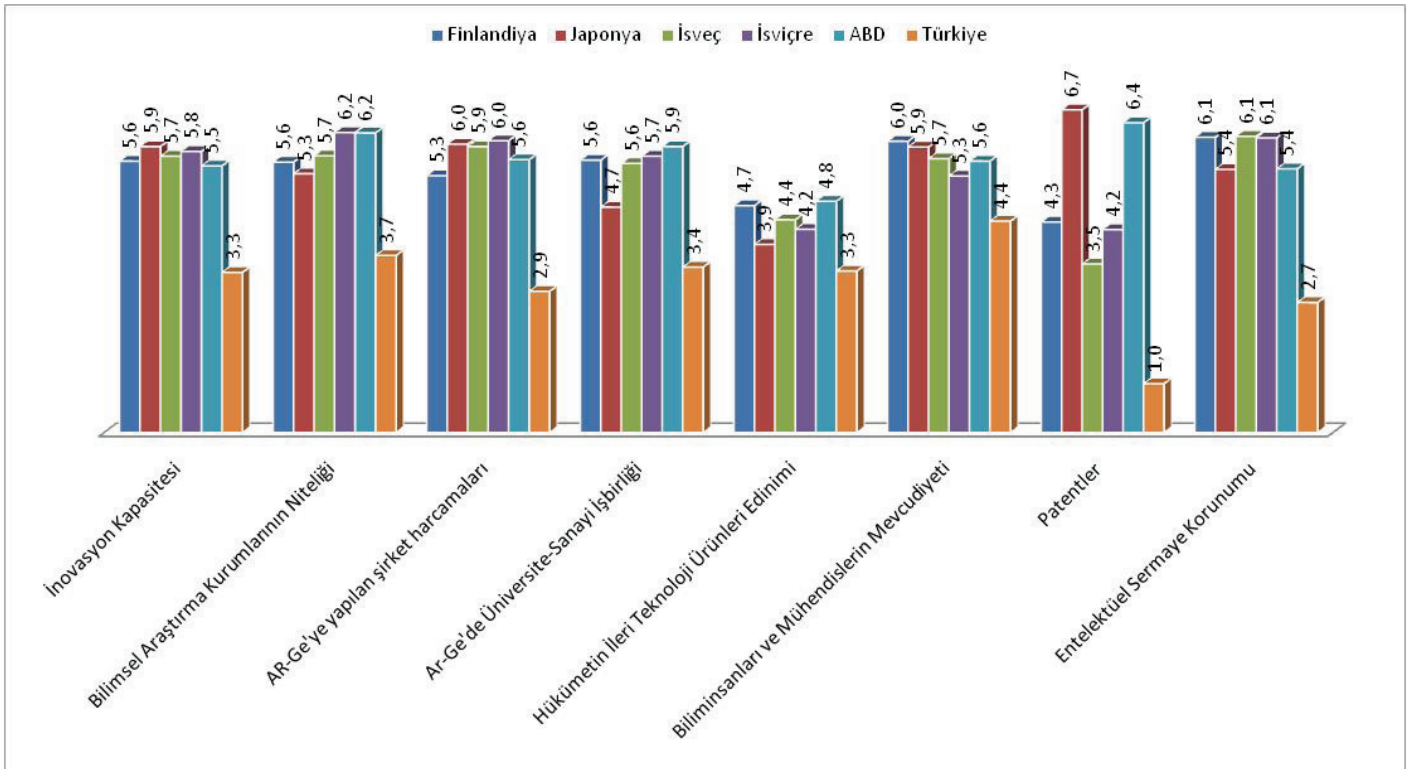
Şekil 15: Finansal Piyasalarının Gelişmişliği Bileşenine Göre Türkiye'nin Durumu
(WEF 2009–2010 Raporu)

Şekil 15 incelendiğinde Türkiye'nin "Finansal Piyasalarının Gelişmişliği" bileşeninde en çok "etkinlik" alt bileşeninde geriye düştüğü görülmektedir.

İnceleyeceğimiz dördüncü bileşen olan “İnovasyon” bileşeni; İnovasyon kapasitesi, bilimsel araştırma kurumlarının niteliği, şirketler kesiminin Ar-Ge harcamaları, Ar-Ge için üniversite-sanayi işbirliği, ileri teknolojiler için kamunun satın alma politikaları, bilim insanlarının ve mühendislerin varlığı, patentler, fikri mülkiyet haklarının korunması değişkenlerinden oluşmaktadır. Tüm ülkeler göz önüne alınarak İnovasyon bileşeni incelendiğinde; performansları ile öne çıkan ilk 5 ülke Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12.İnovasyon Bileşenine Göre En Yüksek Performans Gösteren Ülkeler ve Türkiye

ABD	1	5.77
İsviçre	2	5.56
Finlandiya	3	5.53
Japonya	4	5.51
İsveç	5	5.39
Türkiye	69	3.11

Şekil 16 İnovasyon Bileşenine Göre Türkiye'nin Durumu (WEF 2009–2010 Raporu)

Şekil 16 incelendiğinde Türkiye'nin "İnovasyon" bileşeninde en çok "patent" alt bileşeninde geriye düştüğü görülmektedir. Bunun yanı sıra "entelektüel sermayenin korunumu" ve "Ar-Ge'ye yapılan şirket harcamaları" değişkenlerinde de oldukça geridedir.

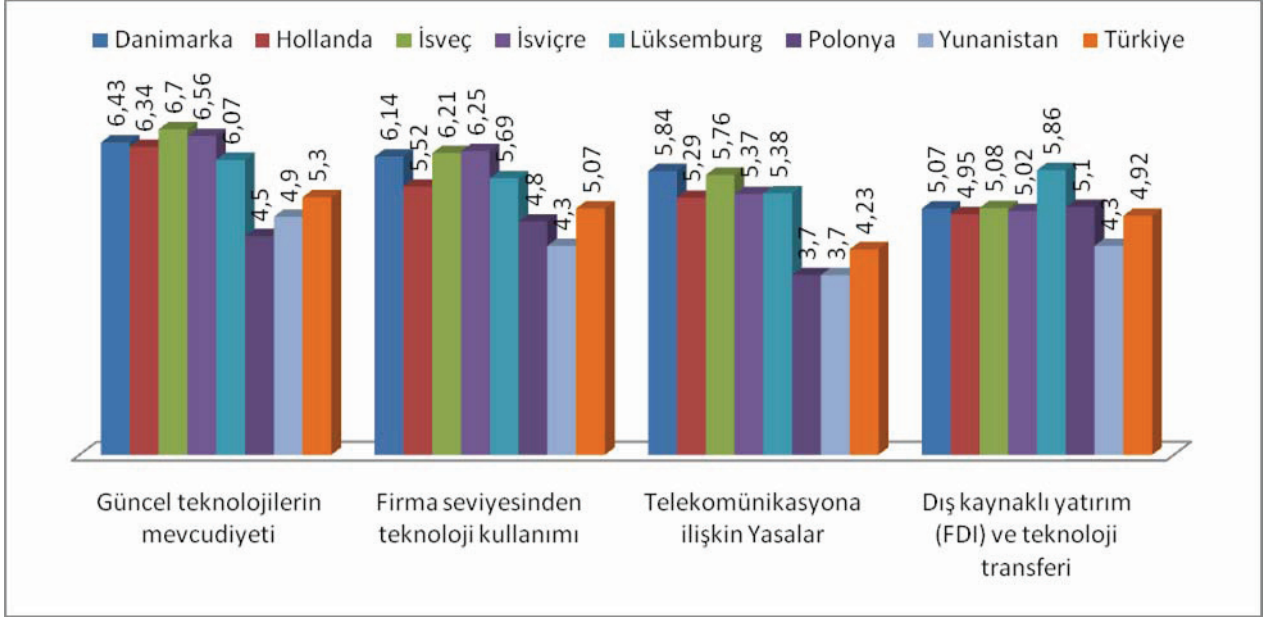
İncelenen son bileşen olan "Teknolojik Altyapı" bileşeni, Güncel teknolojilerin mevcudiyeti, Firma seviyesinden teknoloji kullanımı, Telekomünikasyona ilişkin Yasalar, Dış kaynaklı yatırım (FDI) ve teknoloji transferi, Kayıtlı cep telefonu, İnternet kullanıcıları, Kişisel bilgisayarlar ve Kayıtlı geniş bantlı internet değişkenlerinden oluşmaktadır. Tüm ülkeler göz önüne alınarak "Teknolojik Altyapı bileşeni" incelendiğinde; performansları ile öne çıkan ilk 5 ülke Tablo 13'de verilmiştir.

**Tablo 13 Teknolojik Altyapı Bileşenine Göre
En Yüksek Performans Gösteren Ülkeler ve Türkiye**

İsveç	1	6.15
Hollanda	2	6.02
İsviçre	3	6.01
Danimarka	4	5.92
Lüksemburg	5	5.91
Türkiye	54	3.83

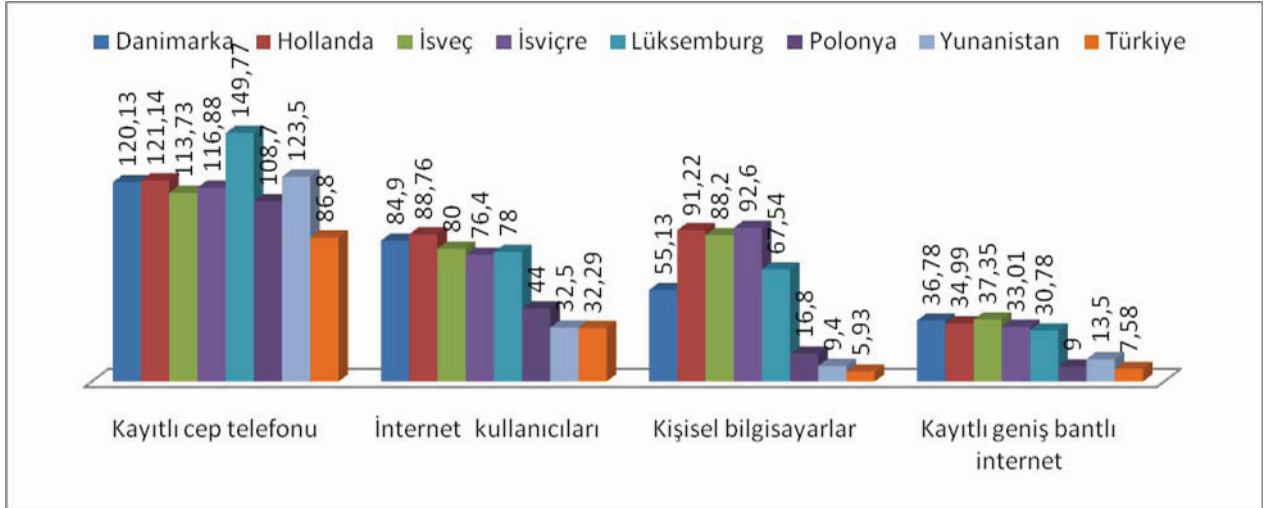
"Teknolojik altyapı" bileşeninde bulunan sekiz değişkenin ilk dördü (Güncel teknolojilerin mevcudiyeti, Firma seviyesinden teknoloji kullanımı, Telekomünikasyona ilişkin Yasalar, Dış kaynaklı yatırım (FDI) ve teknoloji transferi) **özel**, son dördü (Kayıtlı cep telefonu, İnternet kullanıcıları, Kişisel bilgisayarlar ve Kayıtlı geniş bantlı internet) ise **nesnel bilgiye** dayanmaktadır. Bu yüzden alt bileşenlere göre yapılan incelemenin 2 ayrı grupta gerçekleştirilmesi uygun bulunmuştur. Bunun yanı sıra, diğer bileşenlerin analizinden farklı olarak performansı yüksek ilk 5 ülkeye ek olarak Türkiye'ye yakınlığı, ekonomik büyüklüğü, benzerliği ve gelişmişliği nedenleri ile karşılaştırılması uygun bulunan iki ülke daha (Yunanistan ve Polonya) görelî karşılaştırmaya alınmışlardır.

Şekil 17 özel bilgiye dayalı değişken değerlerini göstermektedir. Şekil 17 incelendiğinde Türkiye'nin Teknolojik Altyapı bileşeninde en çok "Telekomünikasyona ilişkin yasalar" alt bileşeninde geriye düştüğü görülmektedir. Ancak yine de Polonya ve Yunanistan'a göre bulunduğu yer görelî olarak iyidir.

Şekil 17 Teknolojik Altyapı Bileşenine Göre Türkiye'nin Durumu (Öznel Veri)
(WEF 2009–2010 Report)

Şekil 17 nesnel bilgiye dayalı değişken değerlerini göstermektedir. Şekil 17 incelendiğinde Türkiye'nin "Teknolojik Altyapı" bileşeninde en çok "Kişisel bilgisayarlar" alt bileşeninde geriye düştüğü görülmektedir.

Şekil 17 Teknolojik Altyapı Bileşenine Göre Türkiye'nin Durumu (Nesnel Veri)

Söz konusu beş bileşenin ayrıntılı olarak incelenmesinden de görüldüğü gibi, Türkiye, bu bileşenlerin tüm alt katmanlarında, bu katmanlarda üstün performans gösteren ülkelerin bir hayli gerisindedir ve rekabet üstünlüğü elde edebilmek için çok büyük gelişmelere gereksinim duymaktadır.

BÖLÜM 3

Genel Sonuç ve Öneriler

Rekabet kavramı ülkelerin orta ve uzun dönemli üretkenliklerini etkiler yapıdadır. İş dünyasında meydana gelen çalkantılar genelde kısa dönemlidir. Buna karşılık raporda dikkate alınan büyüme ve rekabet faktörleri uzun soluklu faaliyetlerin sonucunda gerçekleşir. Bunun en büyük örneği ABD'nin, küresel anlamda dünyayı da etkileyen mali kriz yaşamasına karşın 2009–2010 raporunda birincilikten ancak ikinciliğe düşmüş olmasıdır. Benzer şekilde, 2009 yılında iflasını ilan eden İzlanda ve krizden en fazla etkilenen ülkeler arasında olan İrlanda 3. aşama ülkeler arasında kalmaya devam etmektedir.

Bu rapor, Dünya Ekonomik Forumu'nun (WEF) 2007–2008, 2008–2009 ve 2009–2010 raporlarını karşılaştırarak, Türkiye'nin küresel kapsamda rekabet gücünün değerlendirilmesine yönelik olarak hazırlanmıştır. Bu bağlamda AB'ye yeni katılan 12 ülke ve büyük ölçüde yabancı yatırımları çektiği bilinen BRIC ülkelerinin yanı sıra Türkiye'nin içinde bulunduğu grup ülkeleri ve 2007–2010 arasında gelişme gösterip grup atlayan Estonya, Slovakya, Meksika, Romanya ve Polonya ile göreceli karşılaştırmalar yapılmış ve söz konusu ülkelerin hangi alanlarda gelişme gösterdiği saptanmıştır.

Tablo 14'de ise Türkiye'nin sürekli gerilediği “rekabet” alt bileşenleri kırmızı ile gösterilmiştir. Bu alanlara bakıldığında özellikle “Kurumsal Yapı”, “İnovasyon”, “Ürün Piyasalarının Etkinliği” bileşenlerinde son 3 yılda sürekli bir gerileme gözlemlenmektedir.

Tablo 14 Son 3 yılda Küresel Rekabet Endeksi Bileşenlerine Göre Türkiye'nin Durumu

TÜRKİYE		2007	2008	2009
KÜRESEL REKABET ENDEKSİ		4,3	4,2	4,2
Temel Gereklilikler	1 KURUMLAR	4,1	3,7	3,5
	1A. Kamu kurumları	4,0	3,6	3,4
	1A.1. Mülkiyet hakları	4,1	3,8	3,5
	1A.2. Ahlaki değerler ve yolsuzluk	3,3	2,8	2,6
	1A.3. Haksız biçimde yaratılan etki-kayırmacılık	3,9	3,5	3,2
	1A.4. kamu İdaresinin etkin olmaması	3,5	3,2	3,3
	1A.5. Güvenlik	4,8	4,5	4,1
	1B. Özel Sektör Kuruluşları	4,6	4,2	3,9
	1.B.1. Kurumsal ahlaki normlar-etik	4,6	4,2	3,8
	1.B.2. Hesap verebilirlik	4,6	4,2	4,0
	2 ALT YAPI	3,7	3,5	3,9
	2A Genel Alt Yapı	3,7	3,5	4,2
	2B Detaylı Alt Yapı	3,6	3,6	3,7
	3 MAKROEKONOMİK İSTİKRAR	4,7	4,8	4,7
Verimlilik Artırıcılar	4 SAĞLIK VE TEMEL EĞİTİM	5,3	5,3	5,3
	4A Sağlık	6,4	6,5	6,5
	4B İlköğretim	4,2	4,2	4,2
	5 YÜKSEK ÖĞRETİM VE İŞBAŞINDA EĞİTİM	4,1	3,9	3,9
	5A Eğitime Dair Niceliksel Performans	4,0	4,1	4,1
	5B Eğitime Dair Niteliksel Performans	4,0	3,8	3,8
	5C İş Başında Eğitim	4,2	3,7	3,8
	6 ÜRÜN PİYASALARININ ETKİNLİĞİ	4,5	4,4	4,3
	6A Rekabet	4,7	4,6	4,5
	6A.1. İç Rekabet	4,7	3,9	4,6
	6A.2. Dış Rekabet	4,7	3,9	4,3
	6B Talep Koşullarının Niteliği	4,5	4,0	3,9
	7 EMEK PİYASALARININ GELİŞİMİŞLİĞİ	3,6	3,6	3,7
	7A Esneklik	3,7	4,0	4,1
İnovasyon	7B İşgücünün Kapasitesinin Etkin Biçimde Kullanımı	3,5	3,2	3,2
	8 FİNANS PİYASALARININ GELİŞİMİŞLİĞİ	4,4	4,1	4,1
	8A Etkinlik	4,5	4,2	3,9
	8B Güven	4,3	4,0	4,2
	9 TEKNOLOJİK ALTYAPI	3,4	3,5	3,8
	10 PAZAR BÜYÜKLÜĞÜ	5,0	5,2	5,2
	10A İç Pazarın Büyüklüğü	5,0	5,1	5,1
	10B Dış Pazarın Büyüklüğü	5,0	5,3	5,5
	11 İŞ DÜNYASININ GELİŞİMİŞLİK DÜZEYİ	4,5	4,2	4,3
	11A Ağlar ve Destekleyici Endüstriler	4,7	4,6	4,6
	11B Firmaların Operasyonların ve Stratejilerinin Gelişmişlik Düzeyi	4,2	3,9	4,0
	12 İNOVASYON	3,4	3,2	3,1

Tabloda 2007 yılı referans yıl kabul edilmiştir. Takip eden yıllarda artış gösterenler YEŞİL, düşüş gösterenler KIRMIZI, aynı kalanlar renksiz olarak yazılmıştır

BÖLÜM 4

Türkiye'nin Odaklanması gereken konular

Sonuç olarak yapılan tüm değerlendirmeler ışığında Türkiye'nin özellikle üzerine odaklanması gereken konular aşağıdaki başlıklarda özetlenebilir.

1. Makroekonomik İstikrar

Makroekonomideki gelişmeler dikkate alındığında 2008 öncesi başlayan büyüme hızında yavaşlama ve işsizlikteki artış dünyada başlayan krizle birlikte Türkiye ekonomisine hızla yansımıştır. Büyüme hızı hızla negatife dönmüş ve işsizlik tırmanmıştır. Diğer dünya ekonomilerinde de büyüme hızı azalmış ve birçoğunda negatife dönmüş ise de Türkiye büyüme hızı görece olarak çok daha fazla düşmüştür. Bunun sebeplerinden birisi 2008 öncesi başlayan makro problemlerin krizle derinleşmesi ve dünya krizinin ilk başlarda Türkiye' de yeterince önemslenmemesi ve gerekli önlemlerin gecikmeli alınmasıdır. İç ve dış pazarlarda yaşanan talep daralması henüz aşılamadığından yakın gelecekte de uzun dönem ortalama büyüme hızına ulaşılacağı tahmin edilmemektedir. Bu gelişmeye paralel olarak işsizlik rekor seviyelere hızla çıkmış ve zaten benzer ülkelere göre yüksek olan işsizlik oranı daha da yüksek bir platoya yerleşmiştir. Ödemeler bilançosunda gözlemlenen iyileşmede gerçekçi bir iyileşmeden çok negatif büyümenin bir yan ürünüdür. Büyüme hızı ortalama seviyelere döndüğü anda Türkiye tekrar dış açık problemiyle aynı şiddetle karşılaşacaktır.

2008 öncesi başlayan olumsuzlukların ana kaynağı olan iç tasarruf açığı problemi değişmeden durmakta ve hatta dış tasarrufla bu açığın kapatılma olanağı daha da sınırlı hale geldiğinden sorun derinleşmektedir. 2001–2007 döneminde Türkiye'de gerçekleştirilen büyük çaplı özelleştirmeler ve dünya ekonomisindeki fon bolluğu hızlı bir büyüme dönemini için gerekli desteği vermiştir. Özelleştirilecek işletmelerin büyük bir çoğunluğunun özelleştirilmesi ve dünyadaki fon bolluğunun 2008 öncesi gibi olmayacağı varsayımıyla Türkiyede ki büyüme hızının 2002–2007 dönemi düzeyine ulaşması zor olacaktır. Düşük büyüme hızı ile de işsizlikte olumlu bir gelişmenin beklenmesi gerçekçi olmayacaktır.

Bütün bu gelişmeler içinde enflasyon oranının son 30 yılın en düşük düzeylerine inmiş olması en önemli iyileşme olarak görülmektedir. Enflasyonda geline bu iyi noktaya rağmen kalıcı düşük enflasyon konusunda ekonomi çevrelerinde ciddi kuşku bulunmaktadır. Enflasyonun düşürülmesinde büyük katkısı olan kamu açıklarının azaltılması politikası da 2008 krizi öncesi gevşetilirken krizle birlikte tamamen bir yana bırakılmış ve başarılı olmamakla birlikte büyümeyi desteklemek amacıyla kamu harcamaları arttırılmıştır. Dünyada krizle mücadelede bütün ülkelerde buna benzer maliye politikaları uygularken bu politikanın Türkiye de uygulanmasına karşı duyulan tedirginliğin başlıca sebebi ise bu politikadan geri dönüşün Türkiye için daha zor ve planlanmamış olmasıdır.

Türkiye 2009 sonunda makroekonomik istikrar açısından daha istikrarsız bir durumda bulunmaktadır. Bunun kaynaklarının bir kısmı dünyada yaşanan kriz olmakla birlikte önemli bir kısmı Türkiye ekonomisine has yapısal sorunlardır. Türkiye'nin 2001 krizi sonrası bankacılık sektöründe yaptığı düzenlemeler sayesinde 2008 krizinde dünya bankacılık sistemi ağır hasar görürken fazla zarar görmeden hatta kuvvetlenerek çıktığı söylenebilir. Fakat bu kuvvetli bankacılık sektörü özel sektörü finanse etmek için değil artan kamu kesimi harcamalarını finanse etmek için kullanılmıştır. Kamu kesimi harcamalarının da etkin olmaması sonucu büyüme üzerinde beklenen etki yaratılamamış ve finans kesiminin gücü bir bakıma yanlış kullanılmış olmuştur. Ekonomideki canlanma başladığında bankacılık sisteminin kuvvetli olması avantaj olmakla beraber bankacılık kesiminin risk algılaması yüzünden özel sektör-reel kesim- yerine kamuyu fonlamaya devam etmesi durumunda bu avantaj kullanılamamış olacaktır.

2. Sağlık ve İlköğretim

OECD'nin "*İnsan Kaynağı Yatırımı: Uluslararası bir Kıyaslama*" raporunda (1998), insan sermayesi ekonomik faaliyete ilişkin olarak bireylere kazandırılmış olan bilgi, yetenek, beceri ve diğer özellikler olarak tanımlanmaktadır. Özgürlükçü; sorgulayıcı; düşünceye, tüketimden çok üretmeye, yaratmaya, paylaşmaya zemin hazırlayacak yaşam boyu eğitim ve öğretim gereklidir. Devlet mümkün olan en iyi eğitim imkanlarını sağlamalı, çoğunluk için kaliteli eğitimi gerçekleştirecek altyapıyı oluşturmalıdır. Bilgi ve teknolojiye sahip ülkeler üretimlerini ve servetlerini aynı düzeyde bilgi ve araçlara sahip olmayanlara göre çok daha hızlı artırabilmektedirler. Ülkelerin zenginliklerini artık doğal kaynaklar değil, insan ögesi belirlemektedir. Kalkınma için bilgi üretmek, kullanmak, en azından dünyada üretilmiş olan bilgiler ve gelişmiş teknolojileri kullanmak zorunluluğu mevcuttur. Türkiye artık insanı eğiterek inovatif, girişimci, yaratıcı insan yetiştirmeli ve bilgi odaklı bir ekonomi olmalıdır. Doğu Asya Kaplanları'nın eğitim mucizesine odaklanılmalıdır.

Ayrıca kadınların toplum yaşamında ve ekonomideki rollerinin güçlenerek artırıldığı, fırsat eşitliğine dayalı emeklilik ve sağlık sorunları ile ilgili belirsizlikleri giderebilecek hem insani hem de ekonomik çözümler sağlayabilecek bir sisteme ihtiyaç vardır.

Ülkemizde, sağlıklı insan gücünün ve altyapısının yurt düzeyinde dengesiz dağılımı ve özellikle uzman hekim, hemşire, sağlık memuru ve sağlık teknisyeni açığı devam etmektedir. Hasta yataklarının %36'sı, hekimlerin ise %42'si üç büyük kentte yer almaktadır. Yatak kapasitesinin kullanım oranı %59 civarındadır. İlçe hastanelerinde bu oran %25'e düşmektedir. On bin kişiye 25 yatak isabet etmektedir. 400–500 kişiye bir hekim düşen yerlerimiz olduğu gibi, 4000- 5000 kişiye bir hekim düşen yerlerimiz de mevcuttur. Oysa Avrupa Birliği ülkelerinde yatak başına düşen hasta sayısı 100–200, hekim başına hasta sayısı ise 300–400 civarındadır ve on bin kişiye 36 yatak düşmektedir. Bunun yanı sıra binde 38 civarında olan bebek ölümü oranı ile Türkiye, dünyada bu oranın en yüksek olduğu ülkeler arasındadır. Ortalama yaşam süresi 68,8 yıldır. Özel sektör yatırımları teşvik edilmesine rağmen, toplam yatak kapasitesi içinde özel sektörün payı %6 civarındadır (Öğütçü, 2007)

3. Ürün Piyasalarının Etkinliği

Türkiye'ye yabancı sermaye girişini engelleyen en önemli etmenler yolsuzluk ve rüşvet iddiaları, bürokrasi nedeni ile işlerin yavaş işlemesi, karmaşık vergi sistemi ve finansal altyapıdaki birtakım eksiklikler olarak tanımlanabilir. Ülkemizde vergi sistemi ve enflasyon muhasebesinin olmayışı yabancı sermayenin girişini baltalayan faktörlerdendir. Devlet ekonomide esnekliği, yenilenmeyi ve sermayenin verimli kullanımını sağlayacak şekilde vergi ve sosyal yükleri mümkün olduğunca hafifletmelidir. Hatta vergide altı orta Avrupa ülkesi ve Rusya, Hong Kong ve Mısır'ın benimsediği gibi tek ve basit bir vergi oranı saptayabilir. Türkiye, bu alanda üstün performans gösteren Singapur, Hong Kong, Lüksemburg gibi ülkelerin bu açıdan ayrıntılı değerlendirmesini yapmalıdır.

4. Kurumlar

Mevzuat ve idari düzenlemeler, etkinliği artıracak şekilde en aza indirgenmeli, bilginin, rekabetin ve yaratıcılığın korunması için fikri mülkiyet hakları teminat altına alınmalıdır.

5.İnovasyon

Günümüzde artık maliyet ve kalite, rekabet gücü sağlamada yeterli olmaktan çıkmıştır. Rekabet üstünlüğü sağlayabilmek için yeni piyasalar, yeni iş modelleri ve yeni ürünler yaratmak, müşteriye kazandırılan değeri artırmak, yaratıcı insan kaynakları geliştirmek, sürekli olarak küresel düzeyde inovasyon sağlayıcı çaba içinde olmak gereklidir. Örneğin geleneksel olarak ucuz girdi ve emek faktörüne dayanan Çin bile artık ucuz üretim merkezi olmaktan çıkmayı ve artan ölçüde kaliteli yabancı sermaye çeken bir ülke konumuna girmeyi hedeflemektedir.

Hem Davos hem de ABD'de 2005 Ulusal İnovasyon Girişimi politika raporunda da üzerinde durulduğu gibi, inovasyonu gerçekleştirmek için araştırmaya yatırım ve büyük, orta ve küçük ölçekli şirketlerle, üniversiteler ve hükümet arasında işbirlikleri gerekmektedir. Küresel krizin baş sebeplerinden biri sayılan Amerika Birleşik Devletleri'nin içinde bulunduğu finansal krize karşın 2009–2010 raporunda rekabet gücü en yüksek olan ülkeler arasında ikinci olmasının temel nedenlerinden biri inovasyonda lider olması(5.77) ve tüm pazarlarının bu inovasyon sürecine destek olması olarak görülmektedir. Benzer şekilde 2009–2010 raporunda birinciliğe yükselen İsviçre de inovasyon konusunda 2. konumdadır (5.56) .

6.Altyapı

Daha önce de belirtildiği gibi, Türkiye'nin altyapı sorununu ivedilikle çözmesi gerekmektedir. Çin'den başlayıp Orta Asya'yı boydan boya geçen ve Türkiye üzerinden Avrupa'ya uzanması öngörülen "İpek Demir Yolu " projesi ulaşım maliyetlerini azaltmak bakımından önemlidir. Ayrıca, Çin mallarının dağıtım üssü olabilmek için Türkiye'nin Doğu Akdeniz, Karadeniz, Doğu Anadolu ve Trakya'da antrepo kurma imkanları mevcuttur.

7.Emek piyasalarının etkinliği

Türkiye, Emek Piyasaları Etkinliği açısından Singapur, İsviçre, ABD gibi ülkelerin ayrıntılı değerlendirmesini yapmalı ve kendine dersler çıkarmalıdır.

8.Finansal Pazarların çeşitliliği

2008–2009 dönemi incelendiğinde ülkenin algılanan finansal pazar etkinliğinde önemli bir düşüş gözlenmiştir (61. sıradan 76. sıraya). Bunda bankaların kredi vermedeki güçlükleri ve halkın bankaların güvenilirliğine inançlarının azalması etken olmuştur. 2009–2010 döneminde, diğer ülkelerle kıyaslandığında, Türkiye makroekonomik denge açısından da gelişme göstermiş ve 79.sıradan 64. sıraya çıkmıştır. Ancak aslında bunun temel nedeni Türkiye'nin finansal ve para politikalarındaki iyileşmelerden çok diğer ülkelerdeki zayıflamaya bağlanabilir. Türkiye, bu konularda hızla iyileşme göstermeli ve bu alanda yüksek performansa sahip Singapur, İsviçre, ABD gibi ülkeleri örnek almalıdır.

— • —

EKLER

Ek 1 WEF Tarafından Ülkelerin Gruplandırılması

Küresel Rekabet Endeksi, her biri bir ülkenin verimlilik ve rekabeti açısından kritik veriler içeren üç alt endeksin tartılı ortalamasından oluşmaktadır. Tartılar ise, ülkenin içinde bulunduğu gelişme aşamasına göre farklılık arz etmektedir. Bu bağlamda ülkeler; **1. grup ülkeleri (Üretim Faktörleri Odaklı)** (GSMH'sı 2.000 USD'nin altında olan ülkeler), **1.'den 2'ye geçiş ülkeleri** (2.000-3.000 USD GSMH'sı olan ülkeler), **2. grup ülkeleri (Verimlilik Odaklı)** (3.000-9.000 USD GSMH'sı olan ülkeler), **2.den 3'e geçiş ülkeleri** (GSMH 9.000-17.000) ve **3. grup ülkeleri (İnovasyon odaklı)** (GSMH'sı 17.000'in üzerinde olan ülkeler) şeklinde beş ana gruba ayrılır.

1. Grup		2. Grup		3. Grup
Üretin Faktörleri Odaklı	1-2 -Geçiş Grubu	Verimlilik Odaklı	2-3 Geçiş Grubu	İnovasyon Odaklı
Bangladeş	Azerbaycan	Arjantin	Bahreyn	ABD
Benin	Botsvana	Arnavutluk	Barbados	Almanya
Bolivya	Brunei Sultanlığı	Bosna Hersek	Hırvatistan	Avustralya
Burkina Faso	Cezayir	Brezilya	Letonya	Avusturya
Burundi	Endonezya	Bulgaristan	Litvanya	Belçika
Cote d'Ivoire	Fas	Çin	Macaristan	B.Arap Emirlikleri
Çad	Georgia	Dominik Cum.	Meksika	Çek Cumhuriyeti
Etiyopya	Guatemala	Ekvator	Polonya	Danimarka
Filipinler	Jamaika	El Salvador	Romanya	Estonya
Gambiya	Katar	Ermenistan	Rusya	Finlandiya
Gana	Kazakistan	Güney Afrika	Şili	Fransa
Guyana	Kuveyt	Karadağ	Türkiye	Hollanda
Hindistan	Libya	Kolombiya	Umman	Hong Kong
Honduras	Mısır	Kosta Rika	Uruguay	İngiltere
Kamboçya	Paraguay	Makedonya		İrlanda
Kamerun	Suriye	Malezya		İspanya
Kenya	Suudi Arabistan	Mauritius		İsrail
Kırgız Cumhuriyeti	Venezüella	Namibya		İsveç
Lesoto		Panama		İsviçre
Madagaskar		Peru		İtalya
Malavi		Sırbistan		İzlanda
Mali		Surinam		Japonya
Moğolistan		Tayland		Kanada
Moritanya		Tunus		Kıbrıs
Mozambik		Ukrayna		Kore
Nepal		Ürdün		Lüksemburg
Nijerya				Malta
Nikaragua				Norveç
Pakistan				Portekiz
Senegal				Porto Riko
Sri Lanka				Singapur
Tacikistan				Slovakya
Tanzanya				Slovenya
Timor Leste				Tayvan(Çin)
Uganda				Trinidad ve Tobago
Vietnam				Yeni Zelanda
Zimbabiya				Yunanistan
Zimbabve				

Ek 2 Detaylı Küresel Rekabet Endeksi Türkiye 2009–2010

GÖSTERGE			Dezavantaj	
			Avantaj	
			Derece/133 Ülke	
		KURUMLAR	96	
1		1.01 Mülkiyet Hakları	89	
2		1.02 Fikri Mülkiyet Hakları	105	
3		1.03 Kamu Fonlarının Çeşitlendirilmesi	92	
4		1.04 Politikacılara Güven	90	
5		1.05 Yargı Bağımsızlığı	74	
6		1.06 Hükümet Kararlarında Kayırmacılık	95	
7		1.07 Hükümet Harcamalarında İsraf	101	
8		1.08 Hükümet Düzenlemesinin Yükü	93	
9		1.09 Hukuki Çerçevenin Sorunları Çözmedeki Verimliliği	83	
10		1.10 Hukuki Çerçevenin Düzenlemelere Meydan Okumadaki Verimliliği	71	
11		1.11 Hükümet Politika Yapımının Şeffaflığı	67	
12		1.12 Terorizmin İş Dünyasına Etkileri	126	
13		1.13 Suç ve Şiddetin İş Dünyasına Etkileri	83	
14		1.14 Organize Suçlar	108	
15		1.15 Polis Hizmetlerine Güven	81	
16		1.16 Firmaların Etik Davranışları	83	
17		1.17 Denetleme ve Raporlama Standartlarının Gücü	89	
18		1.18 Şirket Yönetimlerinin Etkinliği	125	
19		1.19 Azınlık Hissedar Çıkarlarının Korunması	98	
		ALTYAPI	62	
20		2.01 Altyapının Genel Kalitesi	62	
21		2.02 Yolların Kalitesi	48	
22		2.03 Demiryolu Altyapısının Kalitesi	63	
23		2.04 Liman Altyapısının Kalitesi	78	
24		2.05 Havayolu Altyapısının Kalitesi	54	
25		2.06 Mevcut Kilometre Yol	24	
26		2.07 Elektrik Tedarik Kalitesi	84	
27		2.08 Telefon hatları	55	
		MAKROEKONOMİK İSTİKRAR	64	
28		3.01 Hükümet Fazlası/Borcu	73	
29		3.02 Ulusal Tasarruf Oranı	64	
30		3.03 Enflasyon	88	
31		3.04 Faiz Oran Yayılımı	36	
32		3.05 Hükümet Borcu	72	
		SAĞLIK VE TEMEL EĞİTİM	74	
33		4.01 Sıtmanın İş Dünyasına Etkileri	69	
34		4.02 Sıtma Olayları	72	
35		4.03 Veremin İş Dünyasına Etkileri	38	
36		4.04 Verem Olayları	50	
37		4.05 HIV/AIDS'in İş Dünyasına etkileri	25	
38		4.06 HIV Yaygınlığı	40	
39		4.07 Bebek Ölümleri	82	

40	4.08 Ortalama Ömür	59	
41	4.09 İlk Eğitimin Kalitesi	92	
42	4.10 İlk Eğitime Kayıt	78	
43	4.11 Eğitim Masrafları	81	
	YÜKSEK EĞİTİM VE İŞBAŞINDA EĞİTİM	73	
44	5.01 Ortaokula Kayıt	87	
45	5.02 Liseye Kayıt	57	
46	5.03 Eğitim Sisteminin Kalitesi	79	
47	5.04 Matematik ve Fen Bilimleri Eğitiminin Kalitesi	74	
48	5.05 Yönetim Fakültelerinin Kaliteleri	81	
49	5.06 Okullarda İnternet Erişimi	54	
50	5.07 Araştırma ve Eğitim Hizmetlerine Yerel Erişim	75	
51	5.08 Personel Eğitiminin Kapsamı	84	
	ÜRÜN PİYASALARININ ETKİNLİĞİ	56	
52	6.01 Yerel Rekabetin Yoğunluğu	32	
53	6.02 Pazar Hakimiyetinin Kapsamı	53	
54	6.03 Anti-monopol Politikasının Etkinliği	45	
55	6.04 Vergilendirmenin Kapsamı ve Etkisi	121	
56	6.05 Toplam Vergi Oranı	77	
57	6.06 Bir İş Başlatmak İçin Gerekli Prosedürlerin Sayısı	26	
58	6.07 Bir İş Başlatmak İçin Gereken Zaman	9	
59	6.08 Tarım Politikaları Masrafı	73	
60	6.09 Ticaret Bariyerlerinin Yaygınlığı	59	
61	6.10 Gümrük Bariyerleri	46	
62	6.11 Yabancı Mülkiyetinin Yaygınlığı	75	
63	6.12 Yabancı Yatırım Kurallarının İş Dünyasına Etkileri	53	
64	6.13 Gümrük Prosedürlerinin Getirdiği Yükler	98	
64	6.14 Müşteri Odaklılığın Derecesi	58	
66	6.15 Satın Alıcı Gelişmişliği	97	
	EMEĞ PİYASALARININ GELİŞİMİŞLİĞİ	120	
67	7.01 İşçi-İşveren İlişkilerinde İşbirliği	115	
68	7.02 Maaş Tesbitlerinde Esneklik	69	
69	7.03 İstihdamın Katılığı	75	
70	7.04 İşten Çıkarma ve İşe Alma Pratikleri	31	
71	7.05 İşten Çıkarma Maliyetleri	114	
72	7.06 Ödeme ve Verimlilik	75	
73	7.07 Profesyonel Yönetime Güven	80	
74	7.08 Beyin Göçü	70	
75	7.09 İş Gücüne Kadın Katılımı	125	
	FİNANS PİYASALARININ GELİŞİMİŞLİĞİ	80	
77	8.01 Finansal Pazar Gelişmişliği	40	
78	8.02 Yerel Özsermaye Pazarı Yoluyla Finansman	65	
79	8.03 Kredi Erişim Kolaylığı	75	
80	8.04 Risk Sermayesi Yaygınlığı	107	
81	8.05 Sermaye Akışına Sınırlamalar	36	
82	8.06 Yatırımcı Korumalarının Gücü	42	
83	8.07 Bankaların Sağlamlığı	89	
84	8.08 Güvenlik Değişimlerinin Düzenlenmesi	71	

VERİMLİLİK ARTIRICILAR

85	8.09 Yasal Haklar Endeksi	83	
	TEKNOLOJİK ALTYAPI	54	
86	9.01 Son Teknolojilerin Yaygınlığı	47	
87	9.02 Firma Seviyesi Teknoloji Emilimi	52	
88	9.03 ICT ile İlgili Yasalar	49	
89	9.04 Yabancı Yatırımı ve Teknoloji Transferi	61	
90	9.05 Cep Telefonu Üyeliği	71	
91	9.06 İnternet Kullanıcıları	54	
92	9.07 Kişisel Bilgisayarlar	80	
93	9.08 Geniş Bant İnternet Kullanıcıları	49	
	PAZAR BÜYÜKLÜĞÜ	15	
94	10.01 İç Pazar Büyüklüğü Endeksi	15	
95	10.02 Dış Pazar Büyüklüğü Endeksi	25	
	İŞ DÜNYASININ GELİŞMİŞLİK DÜZEYİ	52	
96	11.01 Yerel Tedarikçi Sayısı	29	
97	11.02 Yerel Tedarikçi Kalitesi	52	
98	11.03 Kümelenme Gelişmesi Durumu	52	
99	11.04 Rekabet Avantajının Doğası	76	
100	11.05 Değer Zincirinin Derinliği	41	
101	11.06 Uluslar Arası Dağılımın Kontrolü	36	
102	11.07 Üretim Süreci Gelişmişliği	46	
103	11.08 Pazarlamanın Kapsamı	44	
104	11.09 Otorite Devretme Gönüllülüğü	95	
	İNOVASYON	69	
105	12.01 İnovasyon Kalitesi	46	
106	12.02 Bilimsel Araştırma Kurumlarının Kalitesi	71	
107	12.03 Şirket Ar-Ge Harcamaları	76	
108	12.04 Ar-Ge'de Üniversite-Sanayi İşbirliği	67	
109	12.05 Hükümetin Gelişmiş Teknoloji Ürünleri Tedariği	89	
110	12.06 Bilim Adamı ve Mühendis Mevcudiyeti	51	
111	12.07 Patentler	74	

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
EUR	Euro
BRIC	Brezilya+Rusya+Hindistan+Çin
DYY-FDI	Doğrudan Yabancı Yatırımcılar
GSYİH	Gayrisafi Yurtiçi Hasıla
GSMH	Gayrisafi Milli Hasıla
BT	Bilişim Teknolojiler
IMF	Uluslararası Para Fonu
OECD	Ekonomik İşbirliği Kalkınma ve İşbirliği Teşkilatı
Ar-Ge	Araştırma ve Geliştirme
TÜİK-DİE	Türkiye İstatistik Kurumu-Devlet İstatistik Enstitüsü
KOBİ	Küçük ve Orta Ölçekli İşletme
TUBITAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TUSIAD	Türkiye Sanayici ve İşadamları Derneği
UNCTAD	Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı Örgütü
UNDP	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
USD	ABD Doları
KDV	Katma Değer Vergisi
KRE	Küresel Rekabetçilik Endeksi
WEF	World Economic Forum – Dünya Ekononik Forumu

TÜSİAD - Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu (REF)

TÜSİAD - Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu (REF), Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD) ve Sabancı Üniversitesi ortak girişimleri ile kurulmuş bir araştırma merkezidir.

Rekabetçilik sadece ürün ve servislerin verimli bir şekilde üretilmesi ve müşteriye ulaştırılması için gerekli operasyonel süreçleri geliştirmekle elde edilemez. Verimlilik kadar yeni teknolojileri kullanarak yeni ürünler/servisler yaratmak da rekabetçiliğin temel yeteneği haline geldi.

Yanlış ürünleri/servisleri doğru biçimde üreterek değil, rekabet piyasalarına uygun ve sürekli değişen koşullara uyum gösterme kabiliyeti göstererek doğru ürünleri/hizmetleri günümüzün doğru operasyonel süreçleri ve teknolojileri ile üretmek gerekiyor. Dolayısıyla REF'in amacı, Türk özel sektörünün kalıcı bir pazar payı elde edebilmesi için gerekli rekabet gücüne ulaşabilmesi yolunda yeteneklerini geliştirmesine katkıda bulunmaktır.

Bir araştırma merkezi olarak gerçekleştirdiğimiz faaliyetlerde; yeni teknolojiler, inovasyon yönetimi, girişimcilik ve ulusal inovasyon sistemi konularına yoğunlaşıyoruz ve aşağıda belirtilen 4 ana kategoride etkinlikler gerçekleştiriyoruz;

1. Araştırma faaliyetleri
2. Bilgi yayılımı faaliyetleri
3. İşbirlikleri
4. Eğitimler

Araştırma Faaliyetleri:

Yukarıda belirtilen amaca hizmet edecek, rekabetçiliği ilgilendiren alanlarda araştırmalar, uluslararası kıyaslama ve en iyi uygulamaları belirleme çalışmaları yapmak, bu araştırmaları ve çalışmaları yapan gruplar içinde yer almak.

Bilgi Yayılımı Faaliyetleri:

Araştırma faaliyetlerinin sonuçlarını yayımlayarak, bu sonuçların ulusal ve uluslararası düzeyde yayılımı ve etkinliğini sağlamak.

Konusunda bilgi üretimini, yayılımını ve paylaşımını sağlamak için çalıştaylar, seminerler, konferanslar ve paneller düzenlemek, bunların sonuçlarını kamuoyuna iletmek.

Benzer amaçlara yönelik olarak hazırlanan web sitesinde (www.ref.sabanciuniv.edu) rekabet konusunda bir bilgi merkezi oluşturmak ve konu ile ilgili tüm tarafları bir araya getirci rol üstlenmek.

İşbirlikleri:

Rekabet alanında ulusal ve uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapmak ve ortak faaliyetlerde bulunmak. Özellikle meslek örgütleri ve diğer ilgili sivil toplum kuruluşları ile sürekli temas halinde olarak rekabet konusunu onların da gündemlerinde öncelikli bir konuma getirmek.

Eğitimler:

İnovasyon, teknoloji yönetimi ve rekabet gücü kazanmanın yolları üzerine, alanında uzman eğitimciler ve akademisyenler tarafından kurumların bu alandaki ihtiyaçlarını gidermeye yönelik eğitimler vermek.

Sektörel Dernekler Federasyonu (SEDEFED) HAKKINDA

SEDEFED olarak ortaya çıkan yapının temelleri, 1997 yılından itibaren atılmaya başlanmıştır. TÜSİAD'ın elektronik, çimento, otomotiv, otomotiv yan sanayi, beyaz eşya, biyoteknoloji ve makine imalatı sektörleri için, her sektörde ilgili sektörel dernekler ile ortak çalışarak hazırladığı "Rekabet Stratejileri" raporları bu yapının temel taşlarını oluşturmuştur. Bu dönemde başlayan ilişki, Sektörel Derneklerin başkanlarının 12 Aralık 2000 tarihinde, "Sektörel Dernekler Platformu"nu kurmaları ile daha geniş bir işbirliği zeminine dönüştürülmüştür.

Öncelikle AB uyum sürecinde sektörlerin farklı çatılar altında yaptığı çalışmalarını birleştirerek daha geniş bir güç birliği oluşturmak, sektörlerin AB konusundaki duyarlılıklarını artırıp kamu kesimi ile sağlıklı ilişkiler geliştirmek hedeflenmişti. Platform bu çerçevede, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği ile yakın ilişki içinde bulunmuş, Avrupa Birliği'nin 6.Çerçeve Programına ülke olarak katılımı sağlamak amacıyla, 2002 yılı boyunca, Hükümet ve Parlamento düzeyinde yoğun temaslar sürdürülmüş, Türkiye'nin bu programa dahil edilerek Teknoloji ve Ar-Ge fonlarından yararlanması imkanının açılmasına yönelik önemli girişimlerde bulunulmuştur. Diğer sivil toplum kuruluşları ve TÜBİTAK ile ortak eğitim ve tanıtım çalışmaları yaparak, kurumsal ve sektörel gelişim için AB standartlarına uygun, projelere dayalı çalışma bilincini yerleştirmek üzere yoğun çaba sarf edilmiştir.

Federasyonlaşma aşamasına gelmeden önce, oluşturulan bu önemli birikimin ve yakalanan sinerjinin sürdürülerek kurumsal bir yapıya taşınması için 2003 yılı sonundan itibaren federasyonlaşma çalışmaları başlamıştır. 7 Mayıs 2004 tarihi itibarı ile Sektörel Dernekler Federasyonu tescillenmiştir. SEDEFED kuruluşunu takiben TÜRKONFED-Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu'nun kurucu üyesi olarak 3 Kasım 2004 tarihinde kurulmasına vesile olmuştur. Federasyona kurucu olan ve sonradan katılacak olan dernekler; kendi sektörünü Türkiye çapında temsil eden, sektörü içerisindeki toplam ekonomik büyüklüğün önemli bir yüzdesini ülke çapında sağlayan, kendi sektöründeki uluslararası kuruluşlara/federasyonlara üye ve dernek olarak en az 5 yıldır faaliyetini sürdüren kuruluşlar olacaktır. Bu yeni yapılanmayla, her şeyden önce çalışmalar kurumsal bir temele oturmuştur. Temel prensipler Platform döneminde belirlendiği şekli ile sürmektedir: "Politik ayrımlarla şekillenmemiş, gönüllü, bağımsız, güçlü bir sivil toplum kuruluşu oluşturarak, sektörel konuları kurumsal temelde izlemek ve gerek ulusal gerekse uluslararası platformlarda görüşlerimizi etkin biçimde duyurmak".

SEDEFED'in çalışma alanlarının başında Rekabet politikaları ve Avrupa Birliği ile başlayan müzakerelerde sektörel katkının sağlanması gelmektedir. Türk ekonomisinin lokomotif sektörlerinin temsilcilerini içinde bulunduran SEDEFED(*), her yıl düzenli olarak yapmakta olduğu Rekabet Kongresi ile, Türkiye'nin rekabet gücünü artırabilmesi amacı ile izlenmesi gereken stratejilerin saptanması sürecine, katkıda bulunmayı hedeflemiştir.

(*) 2009 yılı itibarı ile SEDEFED üyesi dernekler; Asansör ve Yürüyen Merdiven Sanayicileri Derneği-**AYSAD**, Türkiye Demir-Çelik Üreticileri Derneği-**DÇÜD**, Nişasta ve Glikoz Üreticileri Derneği- **NÜD**, Otomotiv Distribütörleri Derneği-**ODD**, Otomotiv Sanayi Derneği-**OSD**, Promosyon Ürünleri İmalatçıları ve Satıcıları Derneği-**PROMOTÜRK**, Sağlık Gereçleri Üreticileri ve Temsilcileri Derneği-**SADER**, Tüm Kırtasiye Sanayicileri İthalatçıları ve Satıcıları Derneği-**TÜKİD**, Türk Sanayici ve İşadamları Derneği-**TÜSİAD**, Türkiye Fuar Yapımcıları Derneği-**TFYD**, Türkiye Kimya Sanayicileri Derneği-**TKSD**, Türkiye Mühendisler Birliği-**TMB**, Uluslararası Nakliyeciler Derneği-**UND**.

REFERANSLAR

- Fagerberg J, Srholec M., 2007. The competitiveness of nations: why some countries prosper while others fall behind?. *World Developeopment*, 35(10), 1595–1620.
- Lopez-Claros A., Altinger L., Blanke J., Drzeniek M., Mia I., 2006, “The Global Competitiveness Index: Identifying the Key Elements of Sustainable Growth,” The Global Competitiveness Report 2006-2007, Palgrave MacMillan, New York.
- Ögütçü, M. 2007, 2023 Türkiye Yol Haritası, Etkileşim Yayınları
- OECD Publishing (1998), Human Capital Investment: An international Comparison; OECD Publishing, ISBN: 9789264162891
- (TÜİK 2009) DIŞ TİCARET İSTATİSTİKLERİ TEMMUZ / 2009
- (TÜİK 2008) ; DIŞ TİCARET İSTATİSTİKLERİ TEMMUZ / 2008
- (TÜİK; DIŞ TİCARET İSTATİSTİKLERİ TEMMUZ / 2007
- WEF (2005) The Global Competitiveness Report 2005-2006.
- WEF (2006) The Global Competitiveness Report 2006-2007.
- WEF (2007) The Global Competitiveness Report 2007-2008.
- WEF (2008) The Global Competitiveness Report 2008-2009.
- WEF (2009) The Global Competitiveness Report 2009-2010.

ANA SPONSOR

RESMİ SPONSORLAR

OTURUM SPONSORLARI

KONGRE SPONSORLARI

HİZMET SPONSORLARI

BASIN SPONSORU

Referans

Her kategorideki sponsorlar alfabetik olarak sıralanmıştır.

